

GRUMS KOMMUN

ÅRSREDOVISNING 2017

Genom en skola i framkant, framgångsrika företagare och nya bostäder bygger vi hållbara broar för framtiden.

Innehåll

3	2017 i sammandrag
4	Grums kommun
4	Koncernen
6	Förvaltningsberättelse
10	Förvaltningsorganisation
11	Medborgarkontor
14	Gemensam service
17	Verksamhet
27	Personalanalys
32	Finansiell analys
35	Fem år i sammandrag
36	Var kommer pengarna ifrån?
38	Driftredovisning
38	Investeringsredovisning
39	Resultaträkning
40	Balansräkning
41	Kassaflödesanalys
42	Noter
45	Va-verksamheten
48	Redovisningsprinciper
49	Begreppsförklaringar
50	Revisionsberättelse

2017 i sammandrag

Årets resultat

Årets resultat för Grums kommunkoncern var 8,2 mkr. Balanskravet för kommunen är uppfyllt.

Avvikelser

De största avvikelserna i förhållande till budgeten var äldreomsorgens underskott på 6,9 mkr. Förskoleverksamheten och individ- och familjeomsorgen hade en avvikelse på -4 mkr vardera. Omsorgen om personer med funktionshinder visade ett överskott på 1,6 mkr. Verksamheternas samlade avvikelser uppgick till -14,4 mkr.

Nettoinvesteringar

Nettoinvesteringarna uppgick till 26,9 mkr, vilket var 6,3 mkr mer än 2016.

Tillsvidareanställda

Vid årets slut var 683 personer tillsvidareanställda i Grums kommun, vilket var en ökning med fyra personer sedan 2016. Av de tillsvidareanställda var 85 procent kvinnor och 15 procent män.

Sjukfrånvaro

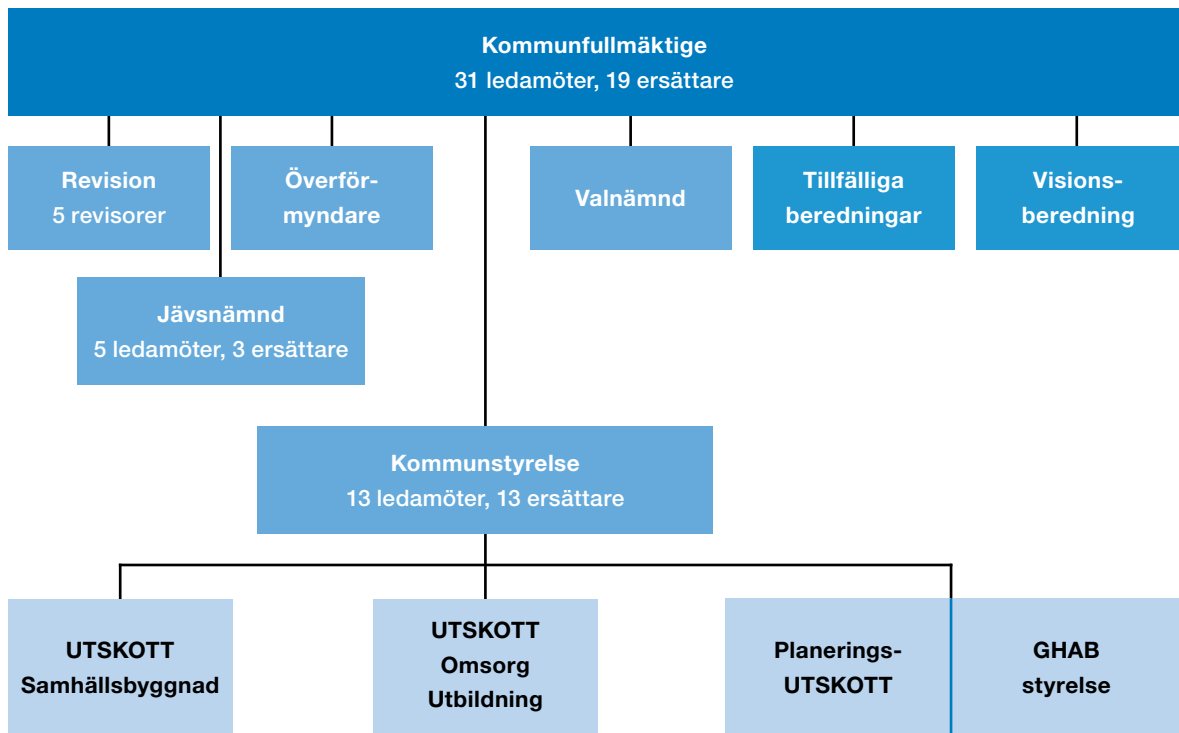
Sjukfrånvaron minskade till 6,58 procent av den sammanlagda, ordinarie arbetstiden. År 2016 låg sjukfrånvaron på 7,56 procent.

Befolkningen

Grums kommun hade vid årets slut 9 011 invånare. Kommunens befolkning minskade med 52 personer. Antal inflyttade var 574 och 598 personer flyttade ut. Födelseantalet var lägre än dödstalet och födelsenettet hamnade på -29 personer.

Grums kommun

Politisk organisation

Koncernen

Koncernen Grums kommun 2017-12-31 Bolag (tkr)	Omsättning	Tillgångar	Skulder	Eget kapital
Grums Hyresbostäder AB	45 753	167 821	150 512	17 309
Stiftelsen Grums Hyresbostäder	13 085	58 874	52 887	5 987
Karlstad-Grums Vattenverksförbund	4 608	16 273	15 110	1 162

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Koncernen

Övergripande analys med koncernperspektiv

År 2017 var ekonomiskt sämre än 2016. Koncernen Grums kommun redovisade ett överskott på 8,2 mkr. Det är 8,6 mkr mindre än förra året.

Befolkningen minskade med 52 personer till 9 011 invånare. Förändringen blev något sämre än de kalkyler som används för kommunens prognoser av skatteintäkter.

Utifrån årets resultat blev förutsättningarna sämre för att uppfylla de finansiella målen. Verksamheterna gjorde stora överskridanden. Kommunen är inte i nivå med det finansiella målet. Det krävs en fortsatt ekonomisk återhållsamhet för att klara en god ekonomisk hushållning.

Viktiga händelser

Befolkningen minskade under året, men Grums har fortfarande över 9 000 kommuninvånare. En ökad efterfrågan inom främst förskolan märktes. Fyra nya avdelningar startades i början av året. Ett nytt resecentrum färdigställdes under hösten 2017.

Samverkan med andra kommuner fortsatte, vilket ger möjlighet till verksamheter som bedrivs med hög kompetens och till en rimlig kostnad.

Hyresvakanserna i bostadsbolaget var fortsatt låga och blev lägre än målet i ägardirektivet. Vid årets slut fanns åtta lediga lägenheter.

Från och med 2018 kommer en ny förvaltningsorganisation att gälla.

Grums framtida åtaganden kräver att verksamheterna fortsätter att anpassas för att kommunen ska klara större investeringar och utvecklingsinsatser. Det behövs för att göra kommunen mer attraktiv för boende och näringsliv.

Ekonomiskt utfall

Grums Hyresbostäder AB

Grums Hyresbostäder AB redovisade ett överskott på 136 tkr. Antalet vakanta lägenheter var fortsatt lågt. Vid årsskiftet 2017 var sju lägenheter outhyrda. Av dessa används tre stycken som evakueringslägenheter och tre är uthyrda från den 1 januari 2018. Vakansgraden för helåret uppgick till 0,9 procent. Ägardirektivens mål om en vakansgrad under 3 procent uppnåddes.

Bostadsbolaget, med dess service och trygghet, betydde mycket för en positiv befolkningsutveckling. Att aktivt marknadsföra Grums i samarbete med näringslivet är viktigt för att öka inflyttningen, och därmed efterfrågan på lägenheter.

Driftkostnaderna blev 0,5 mkr lägre än budgeterat. Underhållsbehovet är ett stort bekymmer. Kostnaderna för underhåll blev 1,3 mkr högre än budgeterat. Under året drabbades bolaget av flera vattenläckor av betydande omfattning. En ändring av kommunkoncernens fastighets-skötsel infördes från och med 2017. Det innebär att kommunens fastigheter numera sköts av egen personal och att tjänsten inte köps från bolaget.

Stiftelsen Grums Hyresbostäder

Stiftelsen Grums Hyresbostäder förvaltar i huvudsak specialbostäder för äldre och funktionsnedsatta. Bostäderna blockhyrs av kommunens äldreomsorg och omsorgen om personer med funktionshinder. Dessutom hyr förskoleverksamheten fastigheten Backvägen 1 för skolbarn och omsorg. Det finns även två trygghetsboenden med 59 lägenheter. Uthyrningsbeståndet består av 148 lägenheter och sex lokaler. Ytterligare ett trygghetsboende blev färdigt under året och var inflyttningsklart den 1 december.

Verksamheten utgjordes i huvudsak av drift och underhåll.

Stiftelsen redovisade ett överskott på 1 mkr. Med årets resultat uppgick det balanserade resultatet till 5,1 mkr.

Karlstad-Grums Vattenverksförbund

Karlstad-Grums Vattenverksförbund ändrade organisationsform 2011 och är nu ett kommunalförbund med direktion. Förbundets uppgift är att producera dricksvatten till kommunerna Grums och Karlstad. Kostnaderna täcks med avgifter för vattenförbrukningen. 1,3 miljoner kubikmeter vatten producerades där Grums stod för 0,7 miljoner kubikmeter, vilket var något

mindre än 2015. Årets resultat var 0 kronor. I resultatet ingår en avsättning till investeringsfond på 0,7 mkr. Investeringsfonden uppgick till 4 mkr.

Grums kommun

Kommunen redovisade ett överskott på 7,2 mkr, vilket var 7,3 mkr sämre än budgeterat. Utfallet på skatter och statsbidrag blev bättre än budgeterat. Den låga räntenivån medförde att finansnettot blev bättre än budgeterat.

Verksamheternas nettokostnader gav ett underskott på 11,3 mkr. Utfallet var betydligt sämre än föregående år. Det finns stora obalanser inom vissa verksamhetsområden som måste åtgärdas. Skatter och statsbidrag redovisade ett överskott på 1,5 mkr. Finansnettot gav ett överskott mot budget på 2,6 mkr.

Skuldbördan

Låneskulden minskade med 5 mkr till 383 mkr. Den del av låneskulden som inte vidareutlåndes till bolagen blev 191,5 mkr. Det beräknade pensionsåtagandet minskade. Det medförde att kommunens skuldbörda, inklusive pensionsåtagandet, minskade med 5,6 mkr till 399,8 mkr.

De finansiella målen

Kommunens resultat innebar att balanskravet uppfylldes och kommunen inte är skyldig att återställa något kapital. Däremot uppfylldes endast ett av de finansiella målen enligt god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige fastställde de finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning i Grums kommun.

Resultatnivån ska vara minst 2,5 procent av skatter och statsbidrag (utfall 1,4 procent).

Den totala låneskulden, inklusive ansvarsförbindelsen, ska minska med minst 2 mkr årligen (utfall -5,6 mkr).

Verksamhetsmål

Enligt god ekonomisk hushållning fastställde kommunfullmäktige mål för varje verksamhetsområde. Måluppfyllelsen varierar men utfallet föll över lag väl ut. På nästa sida följer en sammanställning av måluppfyllelsen. En mer detaljerad redovisning finns i verksamhetsberättelsen för respektive verksamhetsområde.

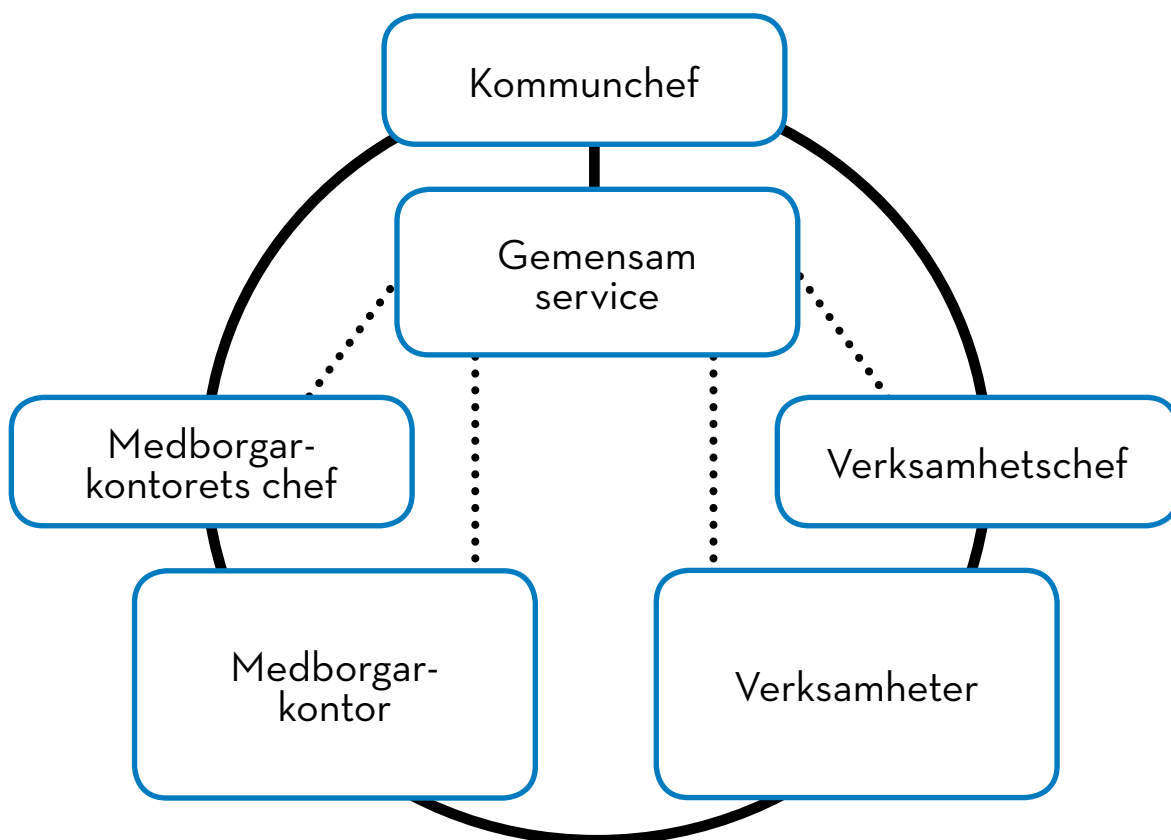
Sammanställning av måluppfyllelse 2017

Ja	Delvis	Nej	
			Gemensam service
	●		Upprätta IT-planer med respektive verksamhet.
●			Aktivt och förebyggande rehabiliteringsarbete för sänkt sjukfrånvaro.
●			Två stycken friskvårdsaktiviteter för medarbetarna.
		●	Utveckla rutiner för ärendehantering.
			Medborgarkontoret
●			Skicka ut minst två pressmeddelanden per månad.
●			Etablera kontakt med 10 st. möjliga nya företagsetableringar samt 60 st. företagsbesök på befintliga företag.
●			Genomföra medborgardialog minst 4 gånger under året i samarbete med de övriga kommunala verksamheterna och förtroendevalda.
			Äldreomsorg
	●		Verksamheten ser över behoven så att medarbetare ges möjlighet att validera/ utbildas till undersköterska.
●			Öka tryggheten genom att förbättra personalkontinuiteten.
	●		Öka tryggheten i utemiljön och möjligheter till aktiviteter vid äldrebostäder.
			Omsorg om personer med funktionsnedsättning
	●		Utveckla aktiviteter på Fritiden (fritidsverksamhet inom LSS) för att bättre möta de yngres behov.
	●		Upprätta brukarråd anpassade för de olika verksamheterna.
	●		Utbildning i dokumentation ska vara genomförd för alla medarbetare inom verksamhetsområdet.
●			Utbildningssatsning inom autismområdet.
		●	Fler externa placeringar i daglig verksamhet.
			Individ- och familjeomsorg
	●		Utveckla öppenvården och förebyggande socialtjänst.
●			Inrätta boendestöd för tillfälliga insatser.
	●		Förstärka uppföljningen av personer med försörjningsstöd och implementera metodstöd.
			Förskoleverksamhet
	●		Förbättrade insatser till barn med särskilda behov.
		●	Den inre miljön ska kartläggas utifrån den pedagogiska verksamhetens behov, på varje förskola/avdelning – plan skapas för åtgärder.
	●		Fortsätta minskningen av miljöfarliga ämnen.
	●		Tillsammans med skolan arbeta kompensatoriskt och med kontinuerligt kompetenshöjande aktiviteter kring digital utveckling för att nå målen i den nationella IT-strategin.
			Grundskola
	●		Tillsammans med förskolan arbeta kompensatoriskt och med kontinuerligt kompetenshöjande aktiviteter kring digital utveckling för att nå målen i den nationella IT-strategin.
	●		Alla elever F–9 ska få individuellt pedagogiskt stöd för att uppnå bästa resultat efter sin förmåga.
	●		Utifrån SKL:s enkät ska vi vara kvar på minst samma höga nivå.
●			Genomföra kartläggning av skolväg till och från skolan ur trygghetsaspekt och ta fram åtgärdsplan.

Ja	Delvis	Nej	
			Gymnasieskolan/Vuxenutbildningen
●			Ökad andel som kompletterar slutbetyg från gymnasiet eller grundskolan för att möjliggöra fortsatta studier.
●			Fortsatt uppföljning av frånvaro för att minska risken för avhopp.
	●		Öka andel praktikplatser inom den kommunala verksamheten.
			Kultur och fritid
●			Skapa mötesplatser.
●			Göra en utvecklingsplan för Grums Idrottspark tillsammans med föreningar och politik.
●			Ordna avgiftsfria aktiviteter.
			Kost och städ
●			Alternativ maträtt varje dag på skolorna.
		●	Fortsatt satsning på måltidsmiljö i skolan.
		●	30 % ekologiska inköp för alla verksamheter.
			Fastighet
●			Ta fram ett projekteringsunderlag för kommunhuset/bibliotekshusets inomhusmiljö.
●			Göra en underhållsplanering för framtida renovering för bad- och sporthall.
●			Projektering av nybyggnation av Södra skolan hus 2.
			Gata
●			Fortsatt satsning på utemiljön i kommunen.
●			Genomföra hastighetsplan.
●			Utarbeta och fastställa metod och rutin för att kunna driva egna projekt.

Förvaltningsorganisation

Organisationsgrundande principer

Förvaltningsorganisationen ska präglas av några viktiga organisationsgrundande principer.

Grums kommun ska ha en organisation som

- främjar samarbete över gränserna
- underlättar en helhetssyn
- har tydligt medborgarfokus genom att sätta den enskilda individen i fokus
- underlättar för den enskilde i mötet med kommunen
- skapar förutsättningar för kompetensutveckling och god organisationskultur.

Organisationen

Den kommunala organisationen ska kännetecknas av medborgarfokus och samordning av resurser. Invånarna ska ha "en väg in" så att kontakterna med kommunen blir smidigare. De ska få ett bra bemötande i ett medborgarkontor där administrativ personal med utåtriktade arbetsuppgifter samlas.

Kommunens ("kärn-") verksamheter samlas i en gemensam del och verksamheterna ska stödjas av en samordnad administrativ stödfunktion, Gemensam service.

Huvudstrukturen för tjänstemannaorganisationen utgörs av tre enheter med olika uppdrag och roller. Det innebär en renodling av verksamheten i Medborgarkontor, Verksamhet och Gemensam service. Kommunchefen är övergripande ansvarig.

Medborgarkontor

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	15 600	17 551	
Intäkter	2 697	2 944	
Netto	12 903	14 607	-916

Medborgarkontoret redovisade ett resultat på -916 000 kr. Inom verksamheten bygglov ökade inte intäkterna enligt förväntan, vilket medförde att funktionen samhällsplanering inte kunde täckas upp som det var tänkt.

Funktionen samhällsplanering belastades med utgifter för framtagande av detaljplaner och dess utredningar. Funktionen miljö- och hälsoskydd ökade sina intäkter och visade ett plusresultat. Eftersom stora investeringar planeras i kommunen behövs en förstärkning på informationsfunktionen. Två personer

arbetade heltid från och med juli 2017. Målet var att även denna kostnad skulle täckas av intäkter för bygglov.

Ett underskott uppstod för färdtjänst/ riksfärdtjänst när utjämningsfakturan från Värmlandstrafik kom i slutet av året. Denna faktura var inte budgeterad för år 2017.

En väg in - kundtjänst och växel

Kundtjänst har kunskap om hela kommunen och kan ge medborgare och näringsliv information, vägledning och rådgivning, både med personlig service och via webben. Kundtjänst serverar med blanketter och ansökningshandlingar, så att ett möte med handläggare är förberett så långt som möjligt. Kundtjänst arbetar med medborgardialogen som verktyg. Verksamheterna och gemensam service ansvarar

för att hålla medborgarkontoret uppdaterat så att de lämnar rätt information. Kundtjänst fungerar även som kommunens turistbyrå. Kundtjänsten ska vara lots och stödja företagare i deras kontakt med kommunen. Kundtjänst lämnar information om bostadsanpassningsbidrag och vilka blanketter och intyg som behövs. Övriga frågor är uthyrning av Gruvan, lotteritillstånd, tillstånd för torghandel, kondoleanser till förmån för donationsfonder och blanketter för feriepraktik. Dessutom säljer kundtjänst lunchkuponger, profilprodukter och lånar ut flytvästar. Konsumentrådgivning sköts av kommunen via konsumentrådgivare som är knuten till kundtjänst. Skuldsaneringen och budgetrådgivningen köps av Karlstads kommun som en tjänst.

Målet är att öka samarbetet mellan kundtjänst och växel, samt att använda de personella resurserna mer effektivt. Förutom att ta emot och koppla samtal arbetar växelpersonal med administrativa uppgifter som hör till telefoni. Område gata ger information, exempelvis om vattenläckor och vid snöröjning. På så vis kan antalet frågor som kan besvaras i växeln öka och antalet samtal till personal inom gata minska. Detta ger personalen inom respektive område mer tid till att utföra sitt arbete.

Miljö- och hälsoskyddsfunktionen

Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna ansvarar för att miljöbalken och dess följdlagstiftningar efterföljs. Till funktionen hör även livsmedelskontrollen, tillsyn enligt tobakslagen och tillsyn enligt viss speciallagstiftning. Under 2017 arbetade fyra inspektörer heltid vid miljöfunktionen. Ett omfattande arbete med inventering av enskilda avloppsanläggningar påbörjades och utfördes i huvudsak av den nytillsatta inspektören. Avgifter och taxor administreras löpande av miljö- och hälsoskyddsinspektörerna. Under 2017 förbättrades självfinansieringsgraden eftersom taxan justerades och fler timmar fakturerades.

Bygglovsfunktionen

Byggnadsinspektören handlägger ärenden i enlighet med plan- och bygglagen (PBL). Plan- och byggfunktionen arbetar mycket tillsammans och stöttar personer och verksamheter så att de

gör rätt och följer lagar och regler, i huvudsak plan- och bygglagen. Bygginnspektören ger råd inför bygglovsansökan och beslutar bland annat om förhandsbesked, bygglov och slutsamråd. Byggnadsinspektören bistår även med tekniskt stöd vid bostadsanpassningsärenden, utom i de fall då åtgärden kräver bygglov. Då bistår i stället område fastighet.

Samhällsplanering

I uppdraget ingår rådgivning, framtagande av detaljplaner och översiktsplan. Planfunktionen ska ha överblick över bostadsbehovet och god beredskap för att etablera nya, attraktiva bostadsområden. Den ska också kunna ge exploateringsmöjligheter för handel och småindustri. Under 2017 arbetade planfunktionen med ett flertal detaljplaner. Sex av dem blev färdiga under året. Dessutom ingår en hel del andra uppgifter i stadsarkitektens uppdrag, bland annat att utveckla järnvägen genom Grums i samverkan med Trafikverket och Billerud Korsnäs. I uppdraget ingår också att svara på en del remisser, omvärldsbevakning för den fysiska planeringen och att se till att planeringsunderlag från länsstyrelsen och andra statliga myndigheter hålls uppdaterade.

Energirådgivning

Under 2017 utfördes klimat- och energirådgivningen i samarbete med Karlstad.

Biståndsbedömning

Verksamheten omfattar ansökan, utredning och beslut om insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och beslut om insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Parkeringstillstånd hör till medborgarkontoret, men den tjänsten görs i samarbete med område gata. Införande av ett nytt arbets sätt, äldres behov i centrum (ÄBIC) pågick och innebär att utredningar skrivs på ett annat vis än tidigare. Både inom området SoL och inom område LSS ökade antalet ärenden.

Tillväxtenheten

Under 2017 bestod tillväxtenheten av tjänsterna näringslivschef, utvecklingskoordinator,

kommunikationsstrateg samt en kommunikatör på deltid. Arbete med etablerade företagare, nyetableringar, ung företagsamhet, företagsklimat och projektansökningar ingår. Under 2017 gjordes cirka 60 företagsbesök och flertalet möten med etablerare genomfördes. Näringslivsrådet träffades fyra gånger. Flera evenemang genomfördes, bland annat framtidsdagen för årskurs 8, skördefest, lunch- och frukostmöten för företagarna, näringslivsgala och *walk and talk*. Flera bostadstomter samt tomter på Nyängsområdet såldes under 2017. Samarbetet i Karlstad Business Region (KBR) fortsatte. Inom kommunikationsdelen producerades en egen turistbroschyr. Kommuntidningen ges ut fyra gånger under året och Grums var mycket synlig på sociala medier. Tillväxtenheten arrangerade medborgardialoger i egen regi och bidrog till att de medborgarlöften som togs fram i samarbete med polisen förankrades hos beslutsfattare och invånare.

Avgifter inom äldreomsorg och barnomsorg samt platser inom barnomsorg

Medborgarkontoret hanterar alla avgifter i form av hemtjänst, barnomsorgsavgifter samt internfakturer och fakturer för användning av Gruvan.

Samarbetspartners

Kommunen, Polismyndigheten och Räddningstjänsten samarbetar i så kallade trygghetskontor. Polisen och räddningstjänsten finns på plats en dag i veckan i anslutning till kundtjänst. Compare är en annan organisation som medborgarkontoret samarbetade med i projektet *Ung digital idé Värmland*. En dag i veckan coachades unga som vill starta företag. Projektets deltagare samarbetade med tillväxtenheten för att arrangera starta eget-utbildningar. Medborgarkontoret samarbetar med Paper Province och Billerud Korsnäs under namnet *Innovativa gröna Grums*. Personalen på medborgarkontoret samarbetade med bland annat Region Värmland, Visit Värmland, Grums Företagarförening och Affärsnätverket Julianorna samt Karlstad Business Region (KBR).

Uppföljning av konkreta mål

Skicka ut minst två pressmeddelanden per månad.

● Målet uppfylldes. Ett aktivt informationsarbete präglade större delen av året. Totalt skickades 33 pressmeddelanden och nyheter ut, vilket översteg antalet 24 som var det totala målet för året. Så gott som varje dag publiceras nyheter av varierande storlek på www.grums.se och på kommunens konton i sociala medier.

Etablera kontakt med 10 st. möjliga nya företagsetableringar samt 60 st. företagsbesök på befintliga företag.

● Målet uppfylldes. Politiker och tjänstemän gjorde tillsammans cirka 60 företagsbesök.

Kontakter med möjliga etablerare togs på olika sätt, genom tjänstemän inom ramen för Karlstad Business Region (KBR) och där ytor för etablering presenterades. Grums kommun deltog även i mässan Business Arena och presenterade sig för möjliga intressenter. Kontakter kring riktigt stora, möjliga etableringar togs. Den ena initierades inom KBR och den andra genom Business Värmland. I samband med Billerud Korsnäs satsning på kartongfabrik var kommunen aktiv, både vad gäller boenden och etablering av kontakter med underleverantörer.

Genomföra medborgardialog minst 4 gånger under året i samarbete med de övriga kommunala verksamheterna och förtroendevalda.

● Målet uppfylldes. Medborgardialoger hölls, både i enkätform och genom att träffa kommuninvånare vid olika möten. Medborgarkontoret besökte Långsta Gamla Skolan och hade ett öppet möte där alla vara välkomna. Många frågor ställdes på grund av kommunens avloppsinventering. Medborgarkontoret gjorde en aktivitet på Orrbydagen, där en enkät lämnades ut. I samband med Lilla skördefesten fördes en medborgardialog. Medborgarkontoret deltog även på Värmskogsdagen och förde där dialog med besökare. På Facebook sker kontinuerliga medborgardialoger där kommuninvånarna har en direktlänk till Grums. Här är det enkelt att få svar på frågor eller delta i diskussioner. Frågor som ställs via Facebook hanteras av kundtjänst.

Gemensam service

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	48 888	50 399	
Intäkter	2 735	3 201	
Netto	46 153	47 198	831

Gemensam service ska stödja de förtroendevalda, verksamheten och medborgarkontoret i de uppgifter som finns inom uppdraget. För verksamhet och medborgarkontor ska gemensam service styra över det administrativa arbetet, eftersom utgångspunkten är att all administration ingår som en del av uppdraget.

Arbetet för de förtroendevalda styrs utifrån kommunstyrelsens reglemente. I uppdraget ingår att enligt kommunfullmäktiges arbetsordning stödja de beredningsgrupper som arbetar under fullmäktige.

Gemensam service redovisade ett överskott för 2017. Det var i huvudsak it-funktionen och främst telefonin som gav ett överskott. Övriga funktioner visade varierande över- och underskott.

Stöd till verksamhet

För att driva utveckling i verksamheten och säkerställa behov av kunskap inom de olika sakområdena finns tre biträdande chefer för socialtjänst, utbildning respektive teknik. Verksamhetschefen har det operativa ansvaret för tjänsterna. I funktionen finns även en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS/MAR) och en integrationsstrateg.

Sekretariat

Sekretariatet tar hand om all inkommande post, sköter registrering och avgör om och hur ärendena ska remitteras internt. Funktionen sammanställer föredragningslistor till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskotten samt svarar för sekreterarskapet i samtliga politiska organ och vissa arbetsgrupper. I uppgifterna ingår också ansvar för expediering av beslut och uppföljning. Sekretariatet ansvarar även för kommunens arkivfunktion.

Ekonomifunktion

Ekonomifunktionen ansvarar för kommunens långsiktiga och strategiska arbete i ekonomi-frågor. Funktionen är såväl stödjande som styrande och beslutande. Ekonomifunktionen är kommunens verkställande organ för den ekonomiska förvaltningen och ska ge den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen så god service som möjligt. All samordning och styrning är sammanförd till ekonomifunktionen.

Personalfunktion

Personalfunktionen har både en strategisk uppgift och en serviceuppgift. Den strategiska uppgiften är att på kommunledningsnivå utveckla en personalpolitik som hålls samman under gemensamma värderingar och som bidrar till att verksamheterna samverkar på bästa sätt för Grums. Det strategiska arbetet ska öka möjligheterna att rekrytera och behålla medarbetare. Uppgifterna inom personalfunktionen är, beroende på dess karaktär: stödjande, styrande eller bestämmande.

It-funktion

Inom funktionen hanteras kommunens it-frågor för såväl hård- som mjukvara som för datorer och telefoni, inklusive kommunens telefonväxel och bredbandsfrågor. Uppdraget ska utföras enligt fastställda strategier och policydokument. Funktionen är stödjande, styrande och beslutande. Funktionen uppvisade ett överskott. Ett nytt lagringssystem för kommunens informationslagring (kluster) ersatte det gamla systemet som var uttjänt och hade för låg kapacitet. Vidare genomfördes en inventering av kommunens skrivarpark. En licensinventering påbörjades. Safecom (säker utskrift) är ett annat påbörjat projekt.

Bredband

En bredbandsstrategi för kommunen 2013–2020 beslutades av kommunfullmäktige 2013 och är grunden för kommunens arbete med bredbandsutbyggnaden. En länsstrategi för samma period antogs av Region Värmland. Enligt kommunens bredbandsstrategi ska förutsättningarna öka för en utbyggnad av fiberbaserat bredband i Grums. Fokus ligger på de delar av kommunens landsbygd som i dag saknar bredband. Det fortsatta länsarbetet Bredbandssamordning Värmland består av Region Värmland, Länsstyrelsen och länets kommuner.

Säkerhet

Tjänsten köps från Karlstadsregionens räddningstjänstförbund. It- och informationssäkerhet ingår.

Uppföljning av konkreta mål

Upprätta it-planer med respektive verksamhet.

● Målet uppnåddes delvis. Arbetet fördröjdes på grund av sjukdom. Arbetet påbörjades men har inte hunnit slutföras.

Aktivt och förebyggande rehabiliteringsarbete för sänkt sjukfrånvaro.

● Målet uppnåddes. Genomgången av samtliga, pågående rehabiliteringsärenden och bevakningar i rehabverktyget Adato blev klara. Nu ligger rehabärenden på de medarbetare som för närvarande är sjukskrivna och bevakningar finns för de medarbetare som har återkommande korttidsfrånvaro. Cheferna har uppmanats att kontrollera sina respektive rehabärenden och korttidsfrånvaro ska följas upp om det inte finns goda skäl att inte göra det.

Från och med den 1 oktober 2017 tillämpas personalvårdsronder i fyra av kommunens verksamheter. Kost och städ, hemtjänsten och Södra skolan startade i maj och förskolan startade i september. Målet med personalvårdsronden är att i samverkan med företagshälsovården stödja

och stärka arbetsledaren i sitt arbete, samt öka trivseln på arbetsplatsen och förbättra arbetshälsan hos medarbetarna.

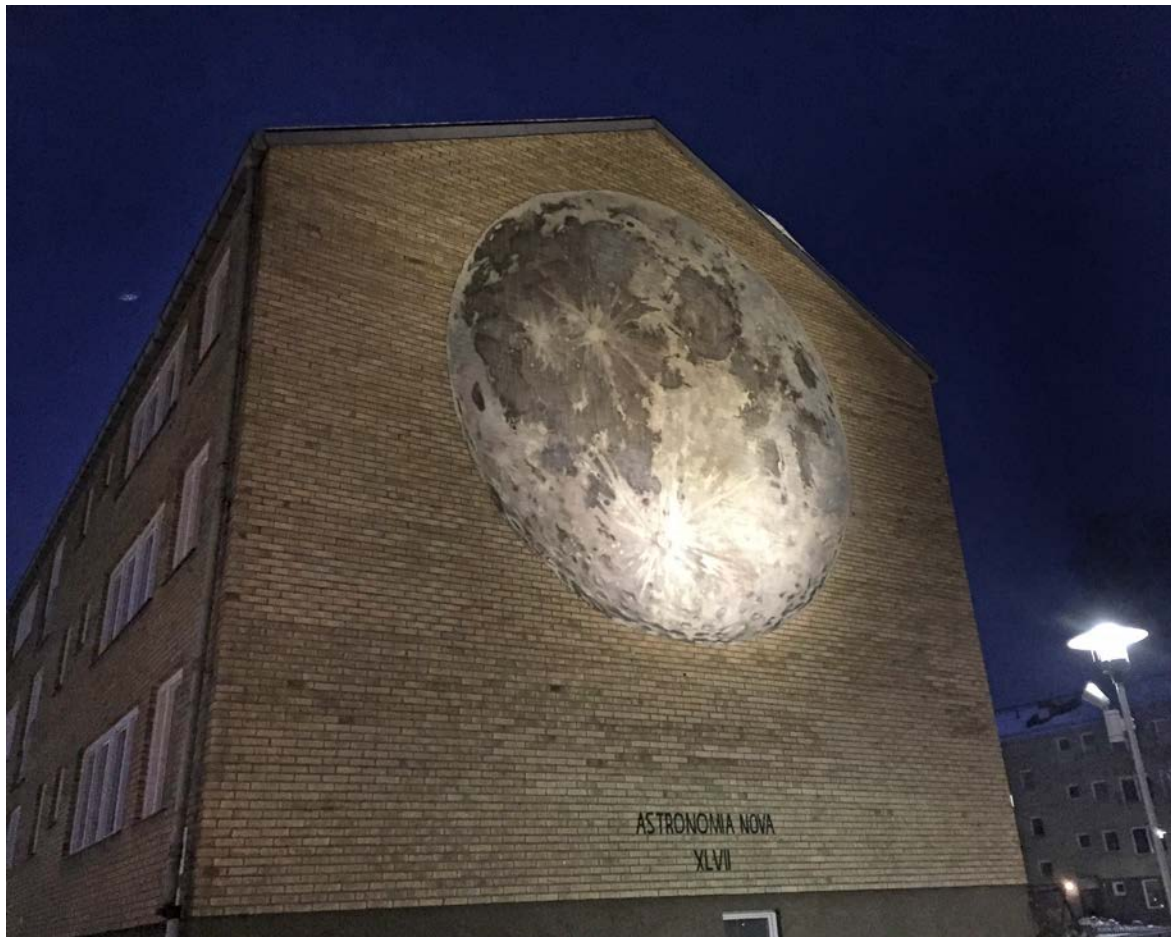
Ännu en insats med Aktiv rehab via Personal-Support genomfördes i november. Målgruppen är medarbetare som antingen riskerar att hamna i sjukskrivning, där fokus kommer att ligga på stressrelaterad ohälsa, eller som befinner sig i en sjukskrivning. Syftet är att förebygga sjukskrivning samt att påskynda en hållbar återgång i arbete.

Två friskvårdsaktiviteter för medarbetarna.

● Målet uppnåddes. Två aktiviteter genomfördes. Under vintern arrangerades en familjedag i Ålviksbacken och under hösten genomfördes en poängjakt.

Utveckla rutiner för ärendehantering.

● Målet uppnåddes inte. Arbetet med den planerade publiceringen av webbdariet kunde inte utföras på grund av ökade krav i samband med ny dataskyddsförordning.

Verksamhet

Omsorg om äldre

Kommunen har 101 särskilda boendeplatser för äldre, fördelat på fyra enheter: Edsholm, Järpegatan, Karlberg och Segmon. 50 lägenheter är avsatta för personer med demenssjukdom.

Tio lägenheter var lediga vid årsskiftet 2017/2018.

Kommunen verkställde alla beslut om särskild bostad inom lagstadgad tid.

Korttidsenheten Linden har tio korttidsplatser samt ytterligare två platser som tillhör mottagningsteamets kunder.

Mottagningsteamet träffar kunden i hemmet för en vårdplanering efter dennes sjukhusvistelse. Vårdplanering sker tillsammans med biståndshandläggare, distriktssköterska och arbetsterapeut/sjukgymnast.

Hemtjänstpersonal arbetar dag- och kvällstid. En nattpatrull finns tillgänglig och har hela

kommunen som arbetsfält. Antalet biståndsbedömda besök ökade med 1 500 timmar under 2017, vilket motsvarade en ökning med cirka 30 procent. Till stor del berodde detta på ett ökat antal kunder med stora medicinska insatser.

Servicegruppen arbetar dagtid måndag till fredag och utför inköp, städ och tvätt. De ansvarar också för att installera och avinstallera trygghetslarm, tillsynskameror och phonirolås (nyckelfri hemtjänst) hos kunderna.

Från och med 2017 kan kunder som önskar natttillsyn via kamera beviljas tjänsten via biståndsbedömare.

I Socialstyrelsens årliga brukarundersökning fick hemtjänsten ett bättre resultat på personalkontinuitet ute hos kund. Det innebar ett minskat antal personal per kund, från 17 till 13 per oktober 2017.

Kommunen ansvarar för sjukvård i hemmet till personer som är sju år och äldre, samt till personer som bor i särskild bostad. Allt fler svårt sjuka väljer att vårdas i hemmet. Kommunssjuksköterskorna är i tjänst dygnet runt och under 2017 ansvarade de för ett stort antal multisyka personer och personer med omfattande vård i livets slutskede. Totalt finns 19 sjuksköterskor, varav sex är distriktssköterskor och en är demenssjuksköterska.

Kommunrehab har ansvar för rehabilitering i ordinärt boende, på särskilt boende, korttidsboende, bostad med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och olika träningsgrupper på kommunrehab. De ansvarar även för hjälpmedelshandtering och bostadsanpassning. Verksamheten består av fyra arbetsterapeuter, två sjukgymnaster och en hjälpmedelsassistent.

54 bostadsanpassningsärenden handlades i Grums kommun under året. Inget avslag gavs. Det var en jämn fördelning på sökande under och över 70 år. De större kostnaderna uppkom bland de sökande under 70 år.

Uppföljning av konkreta mål

Verksamheten ser över behoven så att medarbetare ges möjlighet att validera/utbildas till undersköterska.

● Målet är delvis uppfyllt. Tio personer erbjuds att läsa på distans, där nio antog erbjudandet att studera. Av dessa är två klara med sina studier och de övriga beräknas bli klara under 2018. Statsbidrag för omvårdnadslyftet användes för att finansiera utbildningen. Fler har behov av utbildning, men alla är inte beredda att börja studera och ekonomin tillåter inte heller fler just nu.

Öka tryggheten genom att förbättra personalkontinuiteten.

● Målet uppfylldes. Personalkontinuiteten inom hemtjänsten förbättrades. Enligt de siffror som lämnades till Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) Öppna jämförelser minskade kommunen antalet personal per kund, från 17 till 13.

Öka tryggheten i utemiljön och möjligheter till aktiviteter vid äldreboenden.

● Målet uppfylldes delvis. Staket monterades vid Edsholms äldreboenden. Ytterligare åtgärder tillåts inte av ekonomin.

Resultat

Årets resultat blev -6,9 mkr.

Flera palliativa kunder i behov av vak dygnet runt har lett till ökade personalkostnader under stora delar av året i form av övertid, eftersom det inte alltid finns vikarier med rätt kompetens. Kostnaderna för vak överstiger budget med 1,7 mkr.

Hemtjänsten har redovisat ett underskott på cirka 3,8 mkr. Antalet biståndsbedömda timmar och antalet kunder inom hemtjänst har ökat under året och haft en topp under sommaren. Inom hemtjänsten har det under sommaren även varit svårt att få tag i behörig personal. Ordinarie personal har då gått in och arbetat extra mot ersättning i form av kvalificerad övertid, vilket ökar kostnaden per timme avsevärt.

För att kunna tillgodose alla biståndsbedömda besök inom hemtjänsten har det krävts att vi haft extra personal, utöver budget, inne vid behov. Flera kunder har haft dubbelbemanning på grund av arbetsmiljöskäl.

Nattpatrullen har ett ökat antal biståndsbedömda tillsynsbesök, som inneburit att vi har haft extraresurser inne stora delar av året. Kostnaderna för detta översteg årets budget med cirka 0,6 mkr.

Servicegruppen har under 2017 fått en stor ökning av antalet kunder och extra resurser har krävts för att verkställa och utföra besluten. Redovisar ett underskott på cirka 0,5 mkr.

Bostadsanpassningsåtgärder gav ett underskott om 0,3 mkr, främst på grund av oväntade kostnader för ett badrum, installation av hiss och dyr ramp.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	130 167	134 557	
Intäkter	-21 193	-20 688	
Netto	108 974	113 869	-6 935

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

I kommunen finns tre bostäder med särskild service: Åsgatan, Åshammar och Floravägen som har olika inriktning. Åsgatans servicebostad bedrivs inom två grupper i två fastigheter. I ett av husen arbetar personalen också med externt boendestöd.

Daglig verksamhet enligt LSS. Den dagliga verksamheten ligger på Sveagatan 61 och sysselsätter 30 personer med varierande funktionsnedsättning. I verksamheten utförs bland annat arbeten åt olika företag i länet. En mindre grupp arbetar med uteaktiviteter när möjlighet ges. Det finns även möjligheter att delta i en skapande grupp, dataträning, utöva fysisk träning samt att åka på utflykter och andra arrangemang.

Personlig assistans. 27 personer hade beslut om personlig assistent. Nio personer valde annan samordnare än kommunen. Ingen valde att driva assistansen själv.

Socialpsykiatri. Verksamheten ligger på Järpegatan 3, där det finns verksamhetslokaler samt lägenheter som kunder kan hyra. Här finns även sysselsättningen för personer inom socialpsykiatri.

Feriepraktik för ungdom. Alla ungdomar i Grums kommun som är födda 2000 och 2001 fick möjlighet till två veckors feriepraktik under sommaren. Cirka 130 ungdomar praktiserade under 2017.

Jobbstart gav individer chansen att vara anställda i tre till sex månader. Syftet är att möjliggöra ingång på arbetsmarknaden.

Extratjänster är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd för personer som varit arbetslösa i minst 450 dagar. 20 personer hade anställningsformen extratjänst.

Projektet *Stegen* pågick hela året. Det riktar sig mot arbetslösa personer i åldrarna 19–61 år som har behov av samordning av insatser för att närma sig studier eller arbetsmarknaden. Under 2017 hade Stegen 33 deltagare och 24 konsultationer.

Offentligt skyddade anställningar (OSA) är en anställningsform för de som är långtidsarbetslösa och som via arbetsförmedlingen fått sin sysselsättning förlagd hos kommunen. De stödjer kommunen med lättare sysslor som flytt hjälp vid kontorsflyttar, röjning av ytor och

mycket annat som inte inryms i kommunens ordinarie verksamhet.

Värmlands framtid och Värmlandsmodellen är två projekt som finansieras av Europeiska socialfonden (ESF). Värmlands Framtid har målgruppen ungdomar 16–29 år och Värmlandsmodellen är inriktad mot utlandsfödda personer i arbetsför ålder. Projekten vänder sig till de som saknar egen försörjning. Syftet är att få fler i sysselsättning och därmed bli egenförsörjande.

Uppföljning av konkreta mål

Utveckla aktiviteter på Fritiden (fritidsverksamhet inom LSS) för att bättre möta de yngres behov.

● Målet blev delvis uppfyllt. Arbeta, planering och viss aktivitet pågår.

Upprätta brukarråd anpassade för de olika verksamheterna.

● Målet blev delvis uppfyllt. Det finns brukarråd i vissa verksamheter.

Utbildning i dokumentation ska vara genomförd för alla medarbetare inom verksamhetsområdet.

● Målet uppfylldes. All personal fick utbildning.

Utbildningssatsning inom autismområdet.

● Målet uppfylldes inte. Resurser saknades.

Fler externa placeringar i daglig verksamhet.

● Målet uppfylldes inte. Arbetet påbörjades.Handledningsresurser saknades.

Resultat

Årets resultat blev 1,6 mkr.

Personlig assistans gav ett överskott, bland annat eftersom ersättningen från Försäkringskassan blev cirka 0,2 mkr högre än budgeterat.

Även Arbetsmarknadsenheten gjorde ett överskott vilket bland annat beror på att antalet OSA-anställningar inte har kunnat nyttjas fullt ut under hela året. Redovisat överskott är cirka 0,7 mkr.

Ej rekryterad personal inom socialpsykiatri gjorde att personalkostnaderna för denna verksamhet blev lägre än budgeterat och gav därmed ett överskott 2017 på cirka 0,7 mkr.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	68 459	73 840	
Intäkter	-27 227	-30 055	
Netto	41 232	43 785	1 638

Omsorg om individ och familj

Verksamheten omfattar förebyggande insatser, hemma-hos-verksamhet, gruppverksamhet och personligt stöd. Dessutom ingår vård i familjehem, försörjningsstöd och kostnader för institutionsvård, flyktingmottagande samt hem för vård eller boende (HVB-verksamhet) för ensamkommande barn.

Öppenvårdsinsatser

Öppenvården redovisar ett underskott på cirka 0,7 mkr. Huvudsakligen beroende på ökad kostnad för provtagning och konsultkostnader.

Försörjningsstöd

Under 2017 gjordes i snitt 204 ansökningar om försörjningsstöd per månad, jämfört med 208 år 2016.

Nyanlända som inte hann få sin etableringsersättning, eller där ersättning upphörde, fick försörjningsstöd under året.

I genomsnitt 170 hushåll fick försörjningsstöd, vilket var en ökning från 128 (år 2016). Snittantalet var 210 personer.

Familjehems- och institutionsvård

Vid årsskiftet var sju barn och elva vuxna placerade på institutioner. Orsakerna har varit missbruk, föräldra-barnplaceringar och barn placerade på grund av eget beteende.

2017 har insatser för framförallt vuxna missbrukare ökat kraftigt. Den störst bidragande orsaken har varit tablettmissbruk och amfetamin i kombination med psykisk ohälsa och abstinensbehandling, vilket har lett till att personer behandlats på behandlingshem. Redovisat underskott cirka 4,1 mkr.

Fortsatt ökat antal inkomna anmälningar avseende barn och ungdom som leder till utredning. De flesta anmälningar beror på våld i nära relationer. För att försöka klara av den lagstadgade utredningstiden på fyra månader har vi tagit in konsulter, vilket inneburit ökade kostnader och därmed ett underskott 2017 på cirka 1,5 mkr.

Under 2017 har behovet av familjehem minskat. 26 barn var placerade i familjehem varav tio placeringar avslutades under 2017. Kostnaderna för familjehemsvården för barn och unga har däremot minskat kraftigt och ledde till ett stort överskott på cirka 2,3 mkr. Anledningen är utsluss och hemflytt samt att vi arbetar aktivt med öppenvårdsinsatser.

HVB för ensamkommande

Migrationsverkets arbete kring åldersbedömningar, uppskrivningar och avslag i asylprocessen medförde kraftiga minskningar av HVB-verksamheten. Två av fyra boenden avvecklades under året. HVB-boendena på Järpegatan och Gamla vägen samt tio stöd-boendelägenheter återstår. På personalsidan varslades 19 personer.

Uppföljning av konkreta mål

Utveckla öppenvården och förebyggande socialtjänst.

● Målet uppfylldes delvis. Instruktörsutbildningen Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA) genomförs av förebyggande socialtjänst. Förebyggande socialtjänst och ungdomsbehandlare ingår i dag i en utökad elevhälsa.

Inrätta boendestöd för tillfälliga insatser.

● Målet uppfylldes. Boendestöd inrättades.

Förstärka uppföljningen av personer med försörjningsstöd och implementera metodstöd.

● Målet uppfylldes delvis. I samarbete med arbetsmarknadsenheten (AME) togs ett arbets sätt fram för att kartlägga personers behov och ge förutsättningar för att gå vidare till studier och egen försörjning.

Resultat

Årets resultat var –4,0 mkr.

Insatser för vuxna missbrukare har ökat kraftigt, årets underskott är 4,1 mkr. Största orsakerna har varit föräldra-barnplaceringar och missbruk, ofta i kombination med psykisk ohälsa.

Kostnaderna för familjehemsvården för barn och unga har däremot minskat kraftigt och ledde till ett stort överskott på cirka 2,3 mkr.

Öppenvården redovisar ett underskott på cirka 0,7 mkr. Huvudsakligen beroende på ökad kostnad för provtagning och konsultkostnader.

Fortsatt ökat antal inkomna anmälningar avseende barn och ungdom som leder till utredning. De flesta anmälningar beror på våld i nära relationer. För att försöka klara av den lagstadgade utredningstiden på fyra månader har vi tagit in konsulter, vilket inneburit ökade kostnader och därmed ett underskott 2017 på cirka 1,5 mkr.

Från och med 1 juli 2017 infördes ett nytt ersättningssystem hos Migrationsverket när det gäller ensamkommande barn, vilket innebär att kommunernas ersättning minskar drastiskt inom HVB-verksamheten. En stor del i detta är en kraftig ökning av antalet åldersuppskrivna asylsökande ensamkommande barn. Barnen skrivs upp till 18 års ålder och kommunen upphör därmed att få dygnersättning för dem.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	103 205	95 757	
Intäkter	– 70 579	– 52 559	
Netto	32 626	43 198	– 3 983

Förskoleverksamhet

Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar främjas.

I kommunen finns nio förskolor: Borgvik, Åshammar, Svalan, Backvägen, Mossen (en

utökning med förskolepaviljong gjordes under en del av året), Viljan, Järpen, Slottsbron och Segmon. Dessutom finns Öppen förskola på Sveagatan 61.

Uppföljning av konkreta mål

Förbättrade insatser till barn med särskilda behov.

● Målet uppnåddes delvis. Den specialpedagogiska kompetensen förstärktes med en halv tjänst inom ramen för budget. Ytterligare en personalförstärkning inom specialpedagogik planeras 2018.

Den inre miljön ska kartläggas utifrån den pedagogiska verksamhetens behov, på varje förskolal avdelning – plan skapas för åtgärder.

● Målet uppnåddes inte.

Fortsätta minsningen av miljöfarliga ämnen.

● Målet uppnåddes delvis. Vid varje inköp av produkter genomförs en kontroll för att säkerställa att produkterna inte innehåller miljöfarliga ämnen.

Tillsammans med skolan arbeta kompensatoriskt och med kontinuerligt kompetenshöjande aktiviteter kring digital utveckling för att nå målen i den nationella IT-strategin.

● Målet uppnåddes delvis. Pedagogerna arbetar kollegialt med att utveckla arbetet. En grupp förskollärare läser en kurs på universitetet, *Från Vintergatan till små barns stigar*, som äger rum höstterminen 2017 samt vårterminen 2018. Kursen har en digital inriktning. Förskolechefer deltar fortlöpande i möten och utbildningar för att öka förmågan att leda digital utveckling.

Resultat

Årets resultat var –4,0 mkr. Underskottet berodde till största delen på driftskostnader för fyra nya förskoleavdelningar. Fler barn i fristående förskoleenheter inom kommunen påverkade också resultatet negativt.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	52 863	59 563	– 5 002
Intäkter	7 953	8 476	976
Netto	44 910	51 087	– 4 026

Grundskola och skolbarnomsorg

Eleverna ska stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Vid kommunens tre F-3-skolor samt vid kommunens 4-9-skola finns fritidsverksamhet.

Skolorna i kommunen är Skruvstads skola årskurs F-3, Slottsbrons skola årskurs F-3, Södra skolan årskurs F-3 samt Jättestensskolan årskurs 4-9.

Uppföljning av konkreta mål

Tillsammans med förskolan arbeta kompensatoriskt och med kontinuerligt kompetenshöjande aktiviteter kring digital utveckling för att nå målen i den nationella IT-strategin.

● Målet uppnåddes delvis. Målet för en dator till varje elev årskurs 1-9 uppnåddes. All personal utbildas fortlöpande. Informations- och kommunikationsteknik, IKT-coacher gav stöd till varje arbetslag. Arbetet mot den nationella IKT-strategins mål fortsätter. Inom årskurs 4-9 används digitala läromedel som komplement till traditionella läromedel.

Alla elever F-9 ska få individuellt pedagogiskt stöd för att uppnå bästa resultat efter sin förmåga.

● Målet uppnåddes delvis. Alla elever ges stöd utifrån ett individuellt perspektiv. Men det är svårt att ge adekvat språkstöd till elever med annat modersmål.

Utifrån SKL:s enkät ska vi vara kvar på minst samma höga nivå.

● Målet uppnåddes delvis. För årskurs F-3 uppnåddes målet. För årskurs 4-9 användes Skolinspektionens trivselenkät som redovisas våren 2018. Trivselbefrämjande arbete pågår fortlöpande i hela grundskoleorganisationen.

Genomföra kartläggning av skolväg till och från skolan ur trygghetsaspekt och ta fram åtgärdsplan.

● Målet uppnåddes. En enkät om skolskjuts och skolväg genomfördes. Enligt enkätens 45 svar var i stort sett alla nöjda. I planeringen av skolskjutsverksamheten och i besluten till varje elev om skolskjuts, ingår risk och säkerhetsbedömning enligt Trafiksäkerhetsverkets riktlinjer.

Resultat

Årets resultat var -1,2 mkr. Huvudanledningen till underskottet är ökat antal elever inom fristående skolor i kommunen.

Intäktsöverskottet gäller inte budgeterade statsbidrag och högre intäktsnivåer för asylsökande barn än vad som bedömdes i budgeten.

I tabellen nedan redovisas resultatet på -2,0 mkr. Differensen på 0,8 mkr mellan verksamhetsresultatet 2017 och resultatet i tabellen berodde på avslag för ansökningar om ersättning för asylsökande elever under verksamhetsåren 2015 och 2016. Det gällde elever som funnits i verksamheten men som var anvisade till annan kommun.

Intäktsbortfallet bokfördes på 2017.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	117 638	127 657	- 4 683
Intäkter	13 498	13 526	2 679
Netto	104 140	114 131	-2 004

Gymnasieskola och vuxenutbildning

Grums kommun bedriver ingen egen gymnasieverksamhet eller vuxenutbildning. Dessa båda verksamheter administreras genom det kommunala aktivitetsansvaret för unga (KAA) och ekonomifunktionen i kommunen.

Uppföljning av konkreta mål

Ökad andel som kompletterar slutbetyg från gymnasiet eller grundskolan för att möjliggöra fortsatta studier.

● Målet uppnåddes. Fler med fullständig examen lämnade gymnasiet. Färre läste in gymnasieämnen för att fullgöra ofullständiga betyg.

Fortsatt uppföljning av frånvaro för att minska risken för avhopp.

● Målet uppnåddes. Arbete pågår fortlöpande för att höja kvaliteten på uppföljningen.

Öka andel praktikplatser inom den kommunala verksamheten.

● Målet uppnåddes delvis. Antalet personer som står utanför arbetsmarknaden och som har praktikplats ökade. En del av ökningen omfattade svenska för invandrare, SFI-studerande som varvar språkstudier med praktik på en arbetsplats.

Resultat

Gymnasieverksamhetens resultat blev 1,0 mkr. Huvudorsaken till överskottet var att andelen asylsökande elever inom gymnasiet blev högre än väntat. Den totala elevminskningen påverkade resultatet. Vuxenutbildningen gav underskott totalt, då ett ökat behov av utbildning uppstod i samband med att personer lämnade etableringsperioden.

I tabellen nedan redovisas ett överskott på 0,2 mkr. Differensen på 0,7 mkr mellan verksamhetsresultatet 2017 och resultatet i tabellen beror på avslag på ansökningar om ersättning för asylsökande elever under verksamhetsår 2015 och 2016. Det gällde elever som funnits i verksamheten men som var anvisade till annan kommun.

Intäktsbortfallet bokfördes på 2017.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	49 033	48 169	200
Intäkter	8 243	6 841	40
Netto	40 790	41 328	240

Kultur och fritid

Område kultur och fritid ansvarar för fritidsgård, bibliotek, folkhälsa, Gruvan (före detta Folkets hus), badhus och sporthall. I ansvarsområdet ingår bidragsfördelning och underhåll till idrottsanläggningar, idrottsplatser, gästbåtshamnar, badplatser och vandringsleder. I uppdraget ingår också stöd till ett antal föreningar och organisationer.

Kulturrådets satsning på kultur i förskolor påbörjades 2017. *Artscape*, Värmlands gatukonstfestival, ägde rum i augusti och blev ett framgångsrikt konstprojekt. Badhuset och ett hyreshus fick varsin väggmålning. Biblioteket flyttade under året delvis ut verksamheten till badstränder, badhuset, Segmons Folk&Rockfestival och olika butiker för att möta ny publik. Badhuset fyllde 50 år och jubileumsprogrammet pågick hela året.

En utredning och analys av folkhälsan i Grums påbörjades. Scenen i biosalongen, Gruvan, renoverades. Internetanslutningar finns numera i samtliga samlingslokaler i Gruvan. Ishall, ridhus och konstgräsplan fick ny belysning och biblioteket nya bokhyllor. Badhusets lilla bassäng renoverades och ny dränering grävdes ner på baksidan.

Uppföljning av konkreta mål

Skapa mötesplatser.

● Målet uppfylldes. Ung kultur möts, UKM länsfestival genomfördes i maj och flera ungdomar från Värmland kom för att delta i festivalen. Cirka 100 personer arbetade med länsfestivalen under tre dagar. En arrangörsutbildning för unga som påbörjades 2016 fortsatte under våren 2017 med målet att arrangera UKM länsfestival. Fritidsgården är öppen från och med den 1 januari 2017 och drivs nu med tillsvidareanställd personal.

Göra en utvecklingsplan för Grums Idrottspark tillsammans med föreningar och politik.

● Målet uppfylldes. En utvecklingsplan för Grums Idrottspark togs fram tillsammans med föreningar och förtroendevalda.

Ordna avgiftsfria aktiviteter.

● Målet uppfylldes. Gratisaktiviteter genomfördes på fritidsgården och på biblioteket. Sommarlovsaktiviteter genomfördes via fritidsgården, biblioteket och fritidshemmen.

Resultat

Årets resultat var 0,3 mkr. Verksamheten följde i stort sett budgeten.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	21 430	23 232	
Intäkter	2 847	2 798	
Netto	18 583	20 434	276

Kost och städ

Kost- och städområdet ansvarar för matproduktion och städning inom Grums kommun.

Kostenheten har två tillagningskök och 13 mottagningskök. Centralköket på Jättestensskolan lagar mat till alla skolor och förskolor utom till Borgviks förskola, samt till en del av kommunens äldreomsorg.

Städenheten ansvarar för städning i kommunens fastigheter och till några externa kunder. Totalt städas cirka 24 000 kvadratmeter varje vardag, fördelat på 31 städobjekt.

Uppföljning av konkreta mål

Alternativ maträtt varje dag på skolorna.

● Målet uppfylldes. Från och med vecka 17 serveras ett vegetariskt lunchalternativ varje dag på skolorna i kommunen.

Fortsatt satsning på måltidsmiljö i skolan.

● Målet uppfylldes inte. En extratjänst som måltidsvärd vid Jättestensskolan kunde inte tillsättas, på grund av brist på kvalificerade sökande. Syftet med extratjänsten var att skapa lugn och ordning i skolrestaurangen.

En vägg sattes upp i skolrestaurangen på Södra skolan för ett bättre, logistiskt flöde i restaurangen. Väggen dämpar även ljudet från diskrummet.

30 % ekologiska inköp för alla verksamheter.

● Målet uppfylldes inte. 28,7 procent ekologiska livsmedel köptes in av kost- och städenheten. För hela kommunen var siffran 26,2 procent. De ekologiska livsmedel som köpts mest är mejerivaror, oberett kött och färsk frukt.

Resultat

Årets resultat var -0,16 mkr.

Underskottet för stadenheten blev 142 tkr. Det berodde främst på hög personalkostnad i form av sjukskrivnings- och rehabiliteringskostnader, samt högre löneökning än budgeterade 2 procent. Kostnaden för kemiska produkter ökade också eftersom avtalet med leverantören gick ut. Det nya avtalet färdigställdes inte.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	20 500	22 447	
Intäkter	20 010	21 188	
Netto	490	1 259	-161

Fastighet

Område fastighet hade ett gynnsamt år med lite snö, vilket medförde lägre kostnader för snö- och halkbekämpning. Moduler till Mossens förskola hyrdes in och en ny biblioteksbyggnad på Slottsbrons skola färdigställdes.

Trots att kvadratmeterytan ökade med cirka 700 kvadratmeter, minskade den totala energiförbrukningen något. Den nya organisationen inom fastighet frigjorde mer tid och därmed minskade inköpet av externa entreprenörer.

Årets resultat var främst en konsekvens av den milda vintern samt få stora oväntade händelser. Den största incidenten var en brand på Edsholms äldreboende.

Uppföljning av konkreta mål

Ta fram ett projekteringsunderlag för kommunhuset/bibliotekshusets inomhusmiljö.

● Målet uppfylldes. Ett förslag och ett budgetpris på ventilationslösning för kommunhuset och biblioteket togs fram. Förslaget innebär både ventilationsåtgärder och en ombyggnation i kommunhuset, där framför allt entrén berörs. Även vissa förändringar på plan 3 ingår i förslaget.

Göra en underhållsplanering för framtida renovering för bad- och sporthall.

● Målet uppfylldes. Underhållsbehovet av badhuset kartlades. Enligt kartläggningen bör cirka 25 mkr investeras under de kommande fem åren för att kunna säkerställa driften.

Projektering av nybyggnation av Södra skolan hus 2.

● Målet uppfylldes. En skiss och ett budgetpris för ny skolbyggnad på Södra skolan togs fram. Våren 2018 kommer en partneringentreprenör att upphandlas för att kunna fortsätta projektet.

Resultat

Årets resultat var 1,1 mkr. Verksamheten följde i stort sett budgeten.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	38 212	38 534	
Intäkter	32 153	33 320	
Netto	6 059	5 214	1 089

Gata

Område gata med 25 anställda ansvarar för bland annat skötsel av gator, vägar och utemiljö, snöröjning, dricksvatten och avlopp, skog, avfallshantering, maskinpark och verkstad.

Under året uppstod flera mindre vattenläckor. I slutet på året inträffade en större vattenläcka på matarledningen till Slottsbron. En vattenläcka i Vålberg i november resulterade i kokrekommendation. Det inträffade även ett antal större avloppsstopp som berodde på trasiga ledningar och problem med pumpstationerna. Följden blev flera källaröversvämningar med efterföljande, stora skadeersättningsbelopp.

Ombyggnationen av Grums resecentrum genomfördes. Projektet fortlöpte utan större problem och kommunens invånare gav mycket positiva omdömen.

Bland mindre projekt märks ett antal fastigheter på Mickelsön som anslöts till det kommunala avloppsledningsnätet, en gång- och cykelväg som byggdes längs Violvägen, nybeläggning av asfalt på Tulpanvägen, ny gatubelysning längs gång- och cykelvägen på Mossen, utökad gatubelysning utmed gång- och cykelvägen vid ishallen där dubbelarmaturer installerades. Hastighetsplanen genomfördes där hastigheterna sänktes i Grums och Slottsbrons tätorter. Strandpromenaden på Sågudden färdigställdes.

Uppföljning av konkreta mål

Fortsatt satsning på utemiljön i kommunen.

● Målet uppfylldes. Målet omfattar numera åtgärder i hela Grums kommun. Personalen i utemiljögruppen arbetar med estetiskt förhöjande åtgärder genom val av blommor, träd och växter. Under 2017 utsmyckades resecentrum med träd och belysning. Julbelysningen som satt i träden innan byggnationen färdigställdes, flyttades till träden längs med gång- och cykelvägen vid ishallen.

Genomföra hastighetsplan.

● Målet uppfylldes. Sänkning av generella hastigheten från 50 km/h till 40 km/h genomfördes från den 1 november i Grums, Slottsbron och Segmons tätorter.

Utarbeta och fastställa metod och rutin för att kunna driva egna projekt.

● Målet uppfylldes. Upphandlingar för ramavtal med konsulter genomfördes. Möjligheten att anlita konsulter för projektering och projektledning ökar genom att fler, mindre projekt genomförs i kommunens egen regi.

Resultat

Årets resultat var -0,4 mkr.

Underskottet berodde på kapitalkostnader för projekt som verksamheten inte haft kostnadsbudget för under 2017.

Ekonomiskt resultat

(tkr)	Resultat 2016	Resultat 2017	Budget- avvikelse
Kostnader	70 558	73 207	
Intäkter	53 881	54 595	
Netto	16 677	18 612	-431

Personalanalys

Personalanalysen ger en aktuell och samlad bild av kommunens personal. Viss statistik redovisar tillsvidareanställd personal, medan en del av statistiken redovisar både tillsvidareanställd personal samt personal med tidsbegränsad anställning. Av tabellerna framgår vilken personalgrupp som statistiken åsyftar. Statistiken gäller för januari–december om inget annat avses.

Personalstatistik**Antal tillsvidareanställda per verksamhet**

Verksamhet	2016-12-31	2017-12-31
Arbetsmarknadsenhet	6	6
Barn och utbildning	180	197
Fastighet*		4
Gata	22	20
Kost och städ	34	37
Kultur och fritid	13	14
Omsorg om funktionsnedsatta	78	72
Omsorg om individ och familj	65	44
Omsorg om äldre	212	212
Gemensam service	32	34
Medborgarkontoret	18	20
Ledning verksamhet	19	23
Totalt	679	683

* Fastighet överfördes från Grums Hyresbostäder AB 2017-01-01.

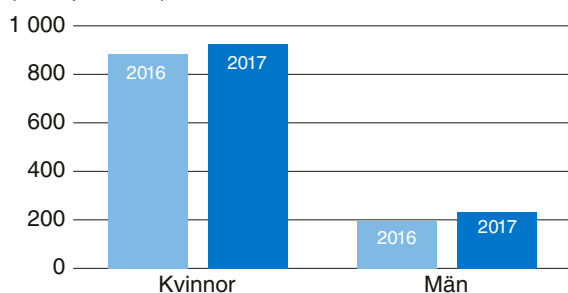
Antal tillsvidareanställda personer uppdelat på kön och sysselsättningsgrad

Verksamhet	2016-12-31				2017-12-31			
	Män		Kvinnor		Män		Kvinnor	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Arbetsmarknadsenhet	2	0	4	0	2	0	4	0
Barn och utbildning	21	3	138	18	20	4	160	13
Fastighet*					3	1	0	0
Gata	19	0	3	0	18	0	2	0
Kost och städ	0	0	20	14	0	0	26	11
Kultur och fritid	2	0	4	7	2	1	5	6
Omsorg om funktionsnedsatta	5	2	32	39	4	2	28	38
Omsorg om individ och familj	28	0	36	1	13	0	30	1
Omsorg om äldre	0	6	56	150	0	7	60	145
Gemensam service	11	0	17	4	11	0	19	4
Medborgarkontoret	5	0	10	3	6	0	11	3
Ledning verksamhet	5	0	14	0	7	0	16	0
Totalt	98	11	334	236	86	15	361	221

* Fastighet överfördes från Grums Hyresbostäder AB 2017-01-01.

Samtliga anställda uppdelat på kön

(antal personer)

79,9 procent av Grums kommuns anställda var kvinnor och 20,1 procent bestod av män. De flesta av kommunens anställda arbetade inom verksamheterna barn och utbildning, omsorg om funktionsnedsatta och omsorg om äldre. Det är verksamheter som traditionellt sett representeras av kvinnor, vilket förklarar den ojämna könsfördelningen.

Rekryteringsbehovet

Behovet av att rekrytera personal på grund av pensionsavgångar förväntas öka något de närmaste åren. Inom Grums kommun är det relativt vanligt att gå i pension innan man fyllt 65 år, främst bland kvinnor. Detta gör att rekryteringsbehovet kan inträffa tidigare än vad siffrorna nedan visar.

Pensionsavgångar

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
23	27	25	28	20	37	36

Siffrorna för 2017 visar antalet personer som har gått i pension. För 2018 anges förväntade pensionsavgångar, det vill säga de medarbetare som uppnår 65 års ålder under respektive år.

Medelålder samtliga anställda 2017-12-31

Verksamhet	Män	Kvinnor	Totalt
Arbetsmarknadsenhet	50	46	47
Barn och utbildning	45	47	47
Fastighet*	55		55
Gata	47	46	47
Kost och städ		48	48
Kultur och fritid	36	44	42
Omsorg om funktionsnedsatta	46	45	45
Omsorg om individ och familj	43	45	44
Omsorg om äldre	37	48	48
Gemensam service	54	52	53
Medborgarkontoret	49	45	46
Ledning verksamhet	46	49	48
Totalt	46	47	47

* Fastighet överfördes från Grums Hyresbostäder AB 2017-01-01.

Medelåldern bland kommunens samtliga anställda var 46 år för män och 47 år för kvinnor.

Nyckeltal 1

Total sjukfrånvaro i procent, hela kommunen

	2016-12-31	2017-12-31
Total sjukfrånvarotid/sammanlagd ordinarie arbetstid	7,56	6,58

Nyckeltal 2

Summa tid med långtidsfrånvaro i procent, hela kommunen

	2016-12-31	2017-12-31
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)/total sjukfrånvaro	50,51	46,17

Sjukfrånvaro

Målsättningen för 2017 var att sjukfrånvaron i kommunen skulle minska. Resultatet visar en sänkning av den totala sjukfrånvaron med 0,98 procent – från 7,56 procent till 6,58 procent. Sjuktalet i Grums följer trenden i länet och övriga delar av landet. Det är fortfarande den psykiska ohälsan som utgör en oroande stor del av den totala sjukfrånvaron.

Redovisningen nedan utgår från Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) obligatoriska sjukfrånvarostatistik. Det innebär att redovisningen innehåller sju nyckeltal, där frånvaron redovisas i förhållande till kommunens ordinarie arbetstid.

Nyckeltal 1 = Total sjukfrånvarotid/sammanlagd ordinarie arbetstid.

Nyckeltal 2 = Summa tid med långtids-sjukfrånvaro (60 dagar eller mer)/total sjukfrånvarotid.

Nyckeltal 3 = Summa sjukfrånvarotid för kvinnor/sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor.

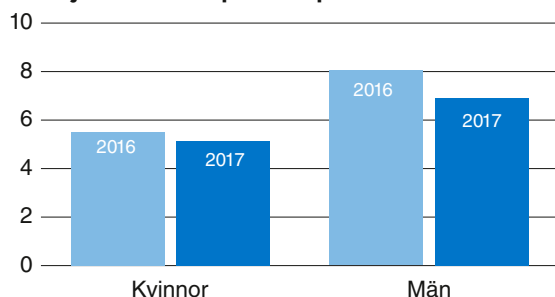
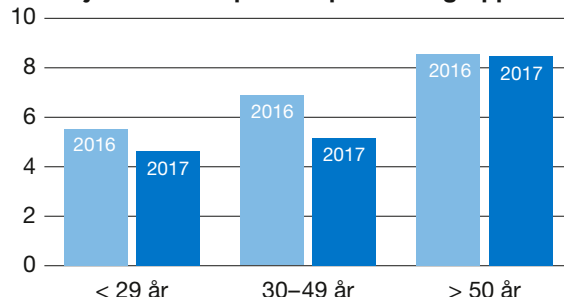
Nyckeltal 4 = Summa sjukfrånvarotid för män/sammanlagd ordinarie arbetstid för män.

Nyckeltal 5 = Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 29 år och yngre/sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 29 år och yngre.

Nyckeltal 6 = Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 30–49 år/sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 30–49 år.

Nyckeltal 7 = Summa sjukfrånvarotid i åldersgruppen 50 år eller äldre/sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 50 år eller äldre.

Nyckeltal 3 och 4**Total sjukfrånvaro i procent per kön****Nyckeltal 5, 6 och 7****Total sjukfrånvaro i procent per åldersgrupp**

I följande tabeller redovisas sjukfrånvaro per verksamhet, samt per verksamhet och kön.

Total sjukfrånvaro per verksamhet i procent totalt samt uppdelat per kön

(Total sjukfrånvarotid/sammanlagd ordinarie arbetstid)

Verksamhet	2016-12-31			2017-12-31		
	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor
Arbetsmarknadsenhet	6,92	10,17	2,44	2,77	2,12	3,58
Barn och utbildning	6,84	6,84	6,84	4,97	4,41	5,05
Fastighet*				1,45	1,45	0
Gata	7,05	7,98	3,02	7,51	6,78	10,01
Kost och städ	9,84	0	9,84	10,72	41,50	9,96
Kultur och fritid	7,15	0,89	9,02	3,96	1,69	4,62
Omsorg om funktionsnedsatta	7,82	12,15	7,31	8,93	17,33	8,05
Omsorg om individ och familj	5,49	2,76	7,28	6,19	3,83	7,73
Omsorg om äldre	10,60	9,04	10,65	9,58	15,02	9,42
Gemensam service	3,91	0,43	5,73	4,03	2,03	5,12
Medborgarkontoret	3,74	4,58	3,34	3,14	4,47	2,63
Ledning verksamhet	3,29	0	4,50	0,47	0,32	0,55
Totalt	7,56	5,50	8,01	6,58	5,15	6,91

* Fastighet överfördes från Grums Hyresbostäder AB 2017-01-01.

Statistiken på nästa sida visar att siffrorna för korttidssjukfrånvaro, karensdag och dag 2-14 fortfarande var höga och att insatser därför måste göras för att minska frånvaron. Upprepad korttidsfrånvaro, fler frånvarotillfällen än sex stycken under en 12-månadersperiod, ska även fortsättningsvis följas upp. Andelen av den totala sjukfrånvaron som utgörs av långtidssjuka (> 28 dagar) minskade från 78,42 procent till 76,27 procent under det första halvåret. Målet är att via olika insatser minska både kort- och långtidsfrånvaron samt öka medarbetarnas hälsa. Ett exempel på en

sådan insats är en planerad föreläsningsserie om *närvarande ledarskap* under våren 2018. Befattningen som rehabsamordnare har en central roll för planering och genomförande av olika insatser.

Dag 15-28 tolkar Grums kommun också som korttidssjukfrånvaro, vilken redovisas i en egen kolumn.

Långtidssjukfrånvaro från dag 29 och uppåt redovisas i en kolumn i stället för att redovisas från dag 60 enligt SKL:s nyckeltal 2. Grums kommun tolkar sjukfrånvaro över 28 dagar som långtidssjukfrånvaro.

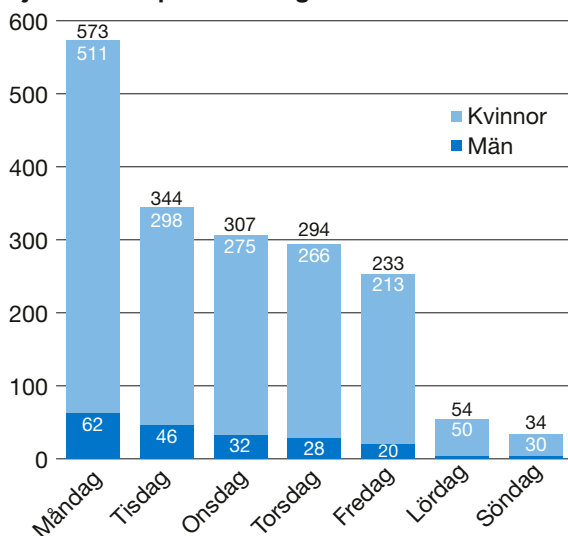
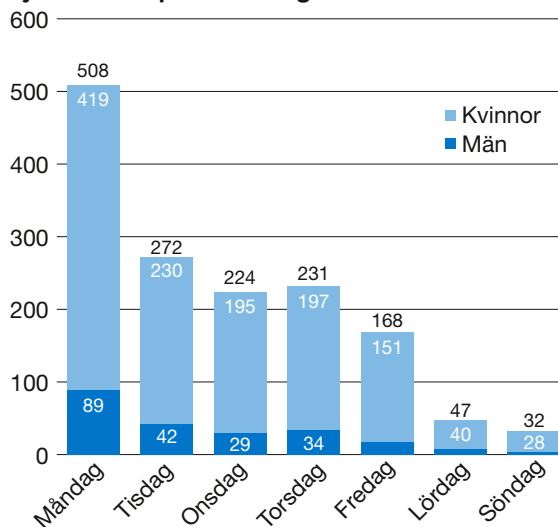
Sjukfrånvarostatistik, kort-/långtidsfrånvaro per verksamhet i procent 2017-12-31

(Totala korttidssjukfrånvaron (dag 2–14, dag 15–28)/ total sjukfrånvaro samt Totala långtidssjukfrånvaron (dag 29–)/total sjukfrånvaro)

Siffror inom parentes visar värdet 2016-12-31.

Verksamhet	Karens	Dag 2–14	Dag 15–28	Dag 29–
Arbetsmarknadsenhet	3,25 (0,58)	25,32 (10,72)	4,33 (0)	67,10 (88,70)
Barn och utbildning	1,68 (1,30)	22,08 (21,32)	5,79 (4,78)	70,45 (72,60)
Fastighet*	0	25,00	75,00	0
Gata	2,11 (0,95)	32,91 (20,22)	3,23 (7,87)	61,74 (70,96)
Kost och städ	1,21 (1,13)	18,17 (23,22)	2,04 (2,63)	78,58 (73,03)
Kultur och fritid	3,89 (1,31)	10,25 (13,57)	0 (4,38)	85,87 (80,74)
Omsorg om funktionsnedsatta	1,09 (1,24)	15,20 (17,72)	5,17 (4,72)	78,53 (76,32)
Omsorg om individ och familj	0,85 (1,37)	17,70 (14,76)	4,33 (3,48)	77,11 (80,40)
Omsorg om äldre	1,13 (1,14)	15,77 (13,02)	2,39 (3,64)	80,71 (82,20)
Gemensam service	0,78 (1,19)	13,71 (16,19)	10,57 (0)	74,93 (82,62)
Medborgarkontoret	0,55 (0,62)	11,23 (3,87)	0 (2,63)	88,21 (92,88)
Ledning verksamhet	2,56 (5,29)	97,44 (8,36)	0 (0)	0 (86,35)
Totalt	1,34 (1,24)	18,33 (16,46)	4,05 (3,87)	76,27 (78,42)

* Fastighet överfördes från Grums Hyresbostäder AB 2017-01-01.

Sjukanmälan per veckodag 2016-12-31**Sjukanmälan per veckodag 2017-12-31****Lön**

Orsakerna till löneskillnaderna var flera, men det främsta skälet är fortfarande att män och kvinnor i stor utsträckning arbetar med olika arbetsuppgifter som nationellt värderas olika. Vissa löneskillnader, både när det gäller lika

arbeten och likvärdiga jobb, kunde dock förklaras ha sakliga skäl. En del löneskillnader inom likvärdiga arbeten var osakliga och ska därför åtgärdas.

	2016-12-31			2017-12-31		
	Män	Kvinnor	Kvinnor i % av män	Män	Kvinnor	Kvinnor i % av män
Medellön	29 836	27 451	92,01	29 082	27 966	96,17

Finansiell analys

Analys av kommunens finansiella nyckeltal

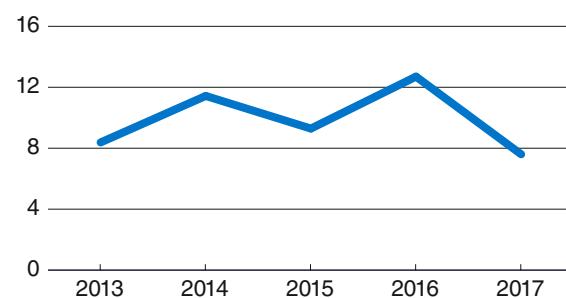

Förändring av eget kapital

Årets resultat, vilket är detsamma som förändringen av kommunens eget kapital, var 7,2 mkr. Den budgeterade förändringen var 14,5 mkr. Resultatet blev alltså 7,3 mkr sämre än budgeterat. I resultatet ingår inga rörelsestörande poster.

Utveckling av resultatet

(mkr)

Kommunallagens balanskrav

Kommunallagens balanskrav innebär att kommunen ska ha balans mellan kostnader och intäkter. Årets resultat uppfyller balanskravet. Om balanskravet inte uppfylls ska kommunen återställa det egna kapitalet inom tre år. Det går att frångå detta krav om det finns ”synnerliga skäl” för att inte reglera ett negativt resultat.

Avstämning mot balanskravet

(tkr)	
Årets resultat enligt resultaträkningen	7 151
Reducering av samtliga realisationsvinster	0
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0
Justering för återföring av realiserade förluster i värdepapper	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar/ balanskravsresultat	7 151

Kommunen hade inget resultat för föregående år att återställa.

Resultat före extraordinära poster exklusive avskrivningar

Resultatet visar hur mycket det bidrog till att skattefinansiera nettoinvesteringarna och att amortera på lån. Resultatet var 22,8 mkr, vilket innebar en minskning med 4,8 mkr från 2016.

Finansnettot

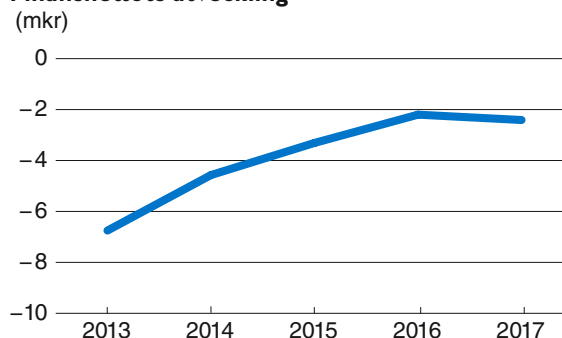
Finansnettot har stor betydelse för hur mycket kommunens verksamheter får kosta. Med nuvarande låga räntenivåer är inte kostnaden någon större belastning för Grums.

Kommunens låneskuld minskade med 5 mkr under året och uppgick till 383 mkr. Av låneskulden var 191,5 mkr vidareutlånade till kommunala bolag. Det var alltså räntor på 191,5 mkr som belastade kommunens resultat. Räntorna fortsatte att vara historiskt låga. Finansnettot redovisade ett överskott mot budget.

Kommunens skuldbörda, inklusive pensionsåtagandet i form av avsättning och upptagen ansvarsförbindelse, uppgick vid årsskiftet till 398,8 mkr. Detta innebar en minskning med 5,6 mkr från 2016.

Enligt kommunens finansiella mål ska den totala skuldbördan, exklusive engångseffekter, minska med 2 mkr, vilket betyder att det finansiella målet uppfylldes.

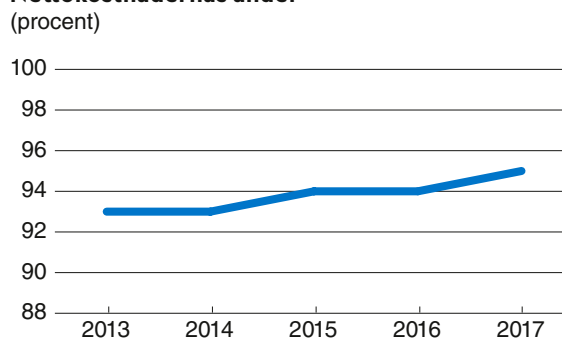
Finansnettots utveckling

Verksamhetens nettokostnad

Ett mått som har stor betydelse för kommunens ekonomi är hur verksamhetens nettokostnad, exklusive rörelsestörande poster, avskrivningar och finansnetto, utvecklas i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Relationen, eller nettokostnadsandelen, visar hur mycket pengar kommunen kan lägga på verksamheten utan att behöva höja skatten. En nettokostnad som ökar snabbare än skatteintäkter och generella statsbidrag medför förr eller senare antingen skatthöjning eller neddragningar inom kommunens verksamheter. 2017 års andel var 95 procent, vilket är en procent högre än 2016. Andelen var budgeterad till 93 procent.

Nettokostnadernas andel

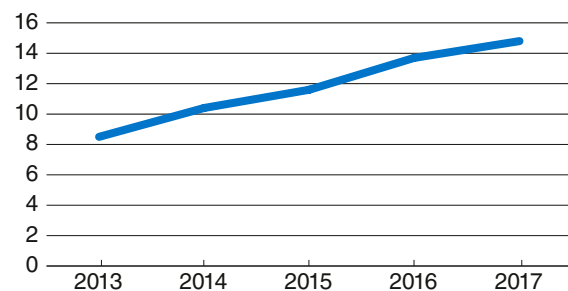
Eget kapital

Det egna kapitalet består av anläggningsskapital och rörelsekapital och uppgick till 86,4 mkr. Eget kapital är också skillnaden mellan tillgångar och skulder. Resultatet innebär att en ökad andel av de redovisade tillgångarna var finansierade med egna medel.

Soliditet

Ett mått på kommunens långsiktiga ekonomiska styrka är soliditeten. Den anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Den långsiktiga trenden är viktigare än soliditeten vid ett enskilt bokslutstillfälle. Om soliditeten försämras är det ett tecken på att kostnadsnivån bör sänkas. Soliditeten uppgick till 14,8 procent.

Soliditetens utveckling (procent)

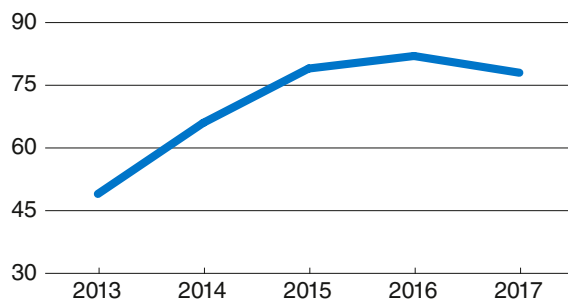
Likvida medel

Kommunens likvida medel ökade med 6,6 mkr och uppgick vid årsskiftet till 9,9 mkr. Det innebär att kommunen inte nyttjade den beviljade checkkrediten på 30 mkr.

Ett mått på kommunens betalningsförmåga på kort sikt är balanslikviditeten, som anger hur stor del av de kortfristiga skulderna som kan betalas på förfallodagen. Balanslikviditeten bör inte understiga värdet 1,0 (100 procent).

Kommunens balanslikviditet var 106 procent. I beräkningen ingår att kommunen hade en outnyttjad kreditgaranti på 30 mkr.

Balanslikviditetens utveckling exklusive outnyttjad kreditgaranti (procent)

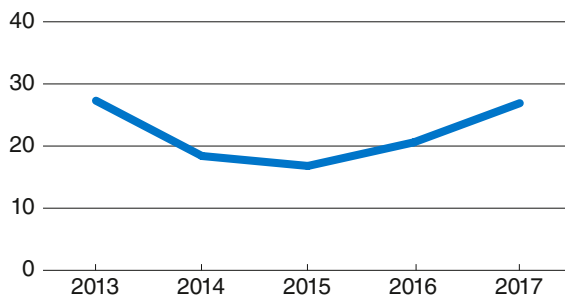

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 26,9 mkr.

Större investeringsprojekt var bland annat ombyggnaden av resecentrum (16,9 mkr), gatu-
beläggningar och vägbelysning (2,1 mkr), va-
anläggningar (2,2 mkr), investeringar i sporthallen
(1,1 mkr) och övriga fritidsanläggningar (0,9 mkr).

Investeringsutveckling (mkr)

Resultaträkning

Resultaträkningen visar hur det egna kapitalet förändras över tid och hur förändringen uppstår. Av resultaträkningen framgår att driftverksamhetens externa kostnader, exklusive avskrivningar och rörelsestörande poster, var 674 mkr och att intäkterna var 173 mkr. Skillnaden, 501 mkr, visar verksamheternas netto-kostnader, som ökade med 41 mkr (9 procent).

Balansräkning

Balansräkningen beskriver sammansättningen av kommunens tillgångar och skulder. Dessa delas i sin tur upp i kortfristiga (med löptid på högst ett år) och långfristiga tillgångar samt skulder. Balansomslutningen vid årets utgång var 585 mkr.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisar betalningsflödet uppdelat i löpande verksamhet, investeringar och finansiering. Analysens slutresultat är förändringen av likvida medel.

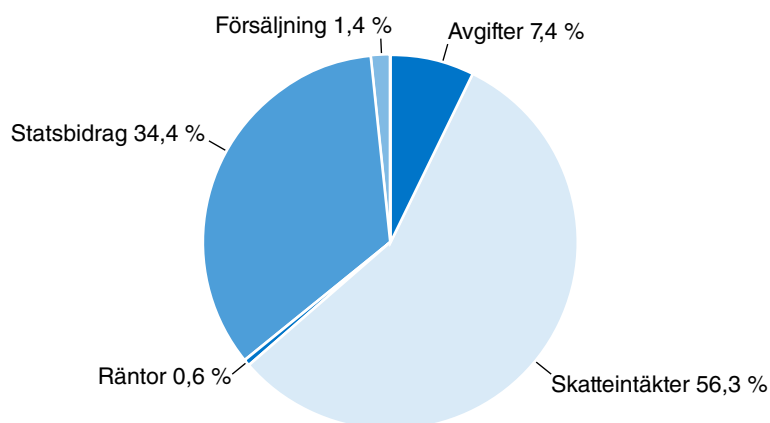
Fem år i sammandrag

	2013	2014	2015	2016	2017
Resultat efter finansnetto exklusive avskrivningar (tkr)	23 436	26 488	24 288	27 587	774
Resultat före extraordinära poster (tkr)	8 382	11 431	9 294	12 697	7 151
Årets resultat (tkr)	8 382	11 431	9 294	12 697	7 151
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter exklusive avskrivning och rörelsestörande poster (%)					
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter (%)	95	94	94	94	95
Finansnettots andel av skatteintäkter (%)	1,5	1	0,7	0,4	0,4
Avskrivningars andel av skatteintäkter (%)	3,4	3,3	3,1	3	3
Soliditet (%)	8,5	10,4	11,6	13,7	14,8
– exklusive avsättning pensionsskuld	10	12	12,9	14,9	15,1
Balanslikviditet (%)	49	66	79	82	78
Skulder av omslutning exklusive avsättning pensionsskuld (%)					
Skulder av omslutning exklusive avsättning pensionsskuld (%)	90	88	87	85	84
Skattesats					
– Kommunal	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50
– Landsting	11,20	11,20	11,20	11,20	11,20
Antal invånare 1 januari	8 939	8 925	8 958	8 945	9 063

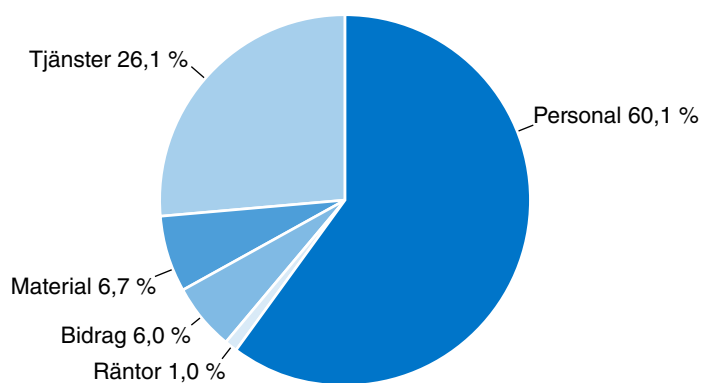

Var kommer pengarna ifrån?

Var kommer pengarna ifrån?

Vad går pengarna till?

Räkenskaper

Driftredovisning

(tkr)	2016		2017		Netto	Budget- avvikelse
	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt		
Politisk verksamhet	3 626	1	3 578	1	3 577	126
Överförmyndare	1 485	0	1 153	0	1 153	-192
Medborgarkontor	15 600	2 697	17 551	2 944	12 903	-916
Gemensam service	48 888	2 735	50 399	3 201	47 198	831
Verksamhet övergripande	1 920	2 456	2 220	2 509	-289	55
Förskoleverksamhet	52 863	7 953	59 563	8 476	51 087	-4 026
Grundskola*	117 638	13 498	127 657	13 526	114 131	-2 004
Gymnasie- och vuxenutbildning	49 033	8 243	48 169	6 841	41 328	240
Äldreomsorg	130 167	21 193	134 557	20 688	113 869	-6 935
Omsorg om personer med funktionshinder	68 459	27 227	73 840	30 035	43 785	1 638
Individ- och familjeomsorg	103 205	70 579	95 757	52 559	43 198	-3 983
Kultur och fritid	21 430	2 847	23 232	2 798	20 434	276
Kost och städ	20 500	20 010	22 447	21 188	1 259	-161
Fastighet	38 212	32 153	38 534	33 320	5 214	1 089
Gata	70 557	53 881	73 207	54 595	18 612	-431
SUMMA	743 583	265 473	771 864	252 681	406 007	-14 393

* Fritidsverksamheten i grundskolan.

Investeringsredovisning

(tkr)	Utgifter	Inkomster	Netto- investering
Grundskola	307		307
Förskola	410		410
Äldreomsorg	396		396
Kultur och fritid	1 330		1 330
Kost och städ	100		100
Fastighet	1 428		1 428
Gata	25 693	4 500	21 193
Gemensam service	1 382		1 382
Medborgarkontor	309		309
SUMMA	31 355	4 500	26 855

Resultaträkning

(tkr)	Not	Kommunen			Koncernen	
		Bokslut 2016	Budget 2017	Bokslut 2017	Bokslut 2016	Bokslut 2017
Verksamhetens intäkter	1	190 277		173 416	233 634	213 108
<i>varav rörelsestörande poster</i>	2	1 000			1 000	0
Verksamhetens kostnader	3	-652 578		-674 006	-682 676	-703 014
<i>varav rörelsestörande poster</i>	2	-3 000			-3 000	0
Avskrivningar	4	-14 890		-15 624	-20 288	-21 414
<i>varav nedskrivningar</i>					0	0
Verksamhetens nettokostnader		-477 191	-504 768	-516 214	-469 330	-511 320
Skatteintäkter	5	378 090	394 648	395 653	378 090	395 653
Generellt statsbidrag	6	114 002	129 653	130 119	114 002	130 119
Finansiella intäkter	7	4 349	5 000	4 159	1 145	751
Finansiella kostnader	8	-6 553	-10 000	-6 566	-6 577	-6 595
Resultat före extraordinära poster		12 697	14 533	7 151	17 330	8 608
Extraordinära intäkter					0	
Extraordinära kostnader					-491	-365
Förändring av eget kapital		12 697	14 533	7 151	16 839	8 243

Balansräkning

(tkr)	Not	Kommunen			Koncernen		
		Bokslut 2016	Bokslut 2017	För- ändring	Bokslut 2016	Bokslut 2017	För- ändring
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Fastigheter och anläggningar	9	262 368	273 147	10 779	475 268	484 289	9 021
Maskiner och inventarier	10	18 790	18 883	93	19 852	20 082	230
Finansiella anläggningstillgångar	11	212 840	207 883	-4 957	10 496	10 312	-184
Summa anläggningstillgångar		493 998	499 913	5 915	505 616	514 683	9 067
Omsättningstillgångar							
Förråd	12	71	76	5	71	76	5
Kortfristiga fordringar	13	832 52	74 840	-8 412	86 589	77 739	-8 850
Likvida medel	14	3 349	9 922	6 573	15 442	26 093	10 651
Summa omsättningstillgångar		86 672	84 838	-1 834	102 102	103 908	1 806
SUMMA TILLGÅNGAR		580 670	584 751	4 081	607 718	618 591	10 873
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital		79 286	86 437	7 151	91 150	99 392	8 242
Därav årets resultat		12 697	7 151	-5 546	16 839	8 243	-8 596
Avsättningar							
Avsättningar för pensioner med mera	15	7 257	7 068	-189	8 989	9 171	182
Skulder							
Långfristiga skulder	16	388 000	383 000	-5 000	388 000	387 776	-224
Kortfristiga skulder	17	106 127	108 246	2 119	119 579	122 252	2 673
Summa avsättningar och skulder		501 384	498 314	-3 070	507 579	510 028	2 449
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		580 670	584 751	4 081	607 718	618 591	10 873
ANSVARSFÖRBINDELSER							
Borgensåtagande	18	1 127	1 105	-22	1 127	1 105	-22
Borgensåtagande egna hem	19	174	21	-153	174	21	-153
Pensionsskuld som inte upptagits i balansräkningen	20	211 879	207 919	-3 960	212 854	208 431	-4 423

Kassaflödesanalys

(tkr)	Not	Bokslut 2016	Bokslut 2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		12 697	7 151
Justering för av- och nedskrivningar		14 890	15 624
Justering för gjorda avsättningar		- 718	- 189
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		- 156	
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		26 713	22 586
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		- 17 610	8 412
Ökning/minskning förråd		- 13	- 5
Ökning/minskning kortfristiga skulder		7 556	2 119
Kassaflöde från den löpande verksamheten		16 646	33 112
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella anläggningstillgångar	21	-20 629	-26 856
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		391	360
Investering i finansiella anläggningstillgångar		- 1 789	- 43
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-22 027	-26 539
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån		0	0
Amortering av skuld		-14 000	-5 000
Ökning av långfristiga fordringar		0	
Minskning av långfristiga fordringar		11 000	5 000
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-3 000	0
Årets kassaflöde		-8 381	6 573
Likvida medel vid årets början		11 730	3 349
Likvida medel vid årets slut		3 349	9 922

Noter

NOT 1 Verksamhetens intäkter

Belopp i tkr	Intäkter
Verksamheternas driftredovisning	252 704
Eliminering av interna poster	- 79 288
Summa	173 416

NOT 2 Rörelsestörande poster

Belopp i tkr	2016	2017
Återbetalning arbetsmarknadsförsäkringar		
Företagsbot ÅVC	1 000	
Ågartillskott GHAB		
Omstrukturering HVB	-3 000	
Summa	-2 000	0

NOT 3 Verksamhetens kostnader

Belopp i tkr	Kostnader
Verksamheternas driftredovisning	771 867
Eliminering av interna poster	- 79 288
Finanskostnader i driftredovisning	- 39
Kalkylerad kapitalkostnad	-28 597
Utgående pensioner	30 436
Förändring av pensionskuld	- 211
Kalkylerad pensionskostnad	-19 059
Differens kalkylerad/verklig personalomkostnader	- 1 103
Summa	674 006

NOT 4 Avskrivningar

Avskrivningarna utgörs av planenliga avskrivningar beräknade på tillgångarnas anskaffningsvärde.

Avskrivningar på maskiner och inventarier har gjorts med 2 760 tkr och på fastigheter och anläggningar med 12 865 tkr.

NOT 5 Skatteintäkter

Belopp i tkr	2016	2017
Kommunalskatt	379 556	379 020
Slutlig avräkning	378	477
Preliminär avräkning	- 1 844	- 1 844
Summa	378 090	395 653

NOT 6 Generella statsbidrag

Belopp i tkr	2016	2017
Utjämningsbidrag	99 200	114 655
LSS-utjämnning	- 332	93
Fastighetsavgift	15 134	15 370
Summa	114 002	130 118

NOT 7 Finansiella intäkter

Belopp i tkr	2016	2017
Räntor på likvida medel	0	0
Räntor utlämnade lån	2 816	3 462
Övriga finansiella intäkter	38	697
Summa	2 854	4 159

NOT 8 Finansiella kostnader

Belopp i tkr	2016	2017
Räntor på anläggningslån	6 287	6 244
Ränta på pensionskuld	29	22
Förlust av finansiella anläggningstillgångar	0	0
Övriga finansiella kostnader	237	300
Summa	6 553	6 566

NOT 9 Fastigheter och anläggningar

Belopp i tkr	2016	2017
Ingående värde	265 107	265 368
Anskaffning	19 152	24 004
Avskrivning	- 12 610	- 12 865
Justering av tillgångsslag	- 9 281	
Försäljning		- 360
Summa	262 368	273 147

Fördelning efter användningsområde

Användningsområde	2016	2017
Markreserv	6 901	6 541
Verksamhetsfastigheter	139 313	133 009
Fastigheter för affärsverksamhet	77 034	73 884
Publika fastigheter	37 972	58 614
Fastigheter för annan verksamhet	1 148	1 099
Summa	262 368	273 147

NOT 10 Maskiner och inventarier

Belopp i tkr	2016	2017
Ingående värde	10 537	18 790
Anskaffning	1 085	2 853
Avskrivning	-2 113	-2 760
Justering av tillgångsslag	9 281	0
Summa	18 790	18 883

Beträffande redovisning av anläggningstillgångar så avviker vi från Rådet för kommunal redovisnings (RKR:s) rekommendation 13:2 angående att finansiell leasing ska upptas som tillgång och skuld i redovisningen. Vi har en del utgående kontrakt som inte redovisas enligt rekommendationen.

NOT 11 Finansiella anläggningstillgångar**Långfristiga fordringar**

Belopp i tkr	2016	2017
Grums Hyresbostäder AB	10 537	140 500
Stiftelsen Grums		
hyresbostäder	1 085	49 500
Förlagslån Kommuninvest	-2 113	1 500
Reverslån	9 281	1 467
Summa	18 790	192 967

Aktier och andelar

Belopp i tkr	2016	2017
Aktier och andelar	3 951	3 994
Grundfondskapital koncern	922	922
Aktier i koncern	10 000	10 000
Summa	14 873	14 916

NOT 12 Förråd

Belopp i tkr	2016	2017
Terapimaterial	16	0
Förråd biblioteket	51	72
Förråd representation	4	4
Summa	71	76

NOT 13 Kortfristiga fordringar

Belopp i tkr	2016	2017
Mervärdesskatt	1 436	1 386
Fakturaforordringar	18 895	18 754
Utgiftsförskott/inkomstrest	19 526	27 665
Statsbidragsfordran	37 227	20 901
Övrigt	6 168	6 134
Summa	83 252	74 840

NOT 14 Likvida medel

Belopp i tkr	2016	2017
Kassa, PG, BG	3 330	9 763
Skattekonto	19	159
Summa	3 349	9 922

NOT 15 Avsättningar

Avser pensionsskuld enligt KPA:s beräkning. Den består av beräknad skuld på 1 504 tkr och särskild löneskatt på 364 tkr.

Nedan redovisas de avsatta pensionsmedlens utveckling exklusive löneskatt.

Avsatt till pensioner

Belopp i tkr	2016	2017
Avsatt till pensioner		
exklusive ÖK-SAP	1 328	1 241
Avsatt till pensioner ÖK-SAP	328	61
Avsatt pensioner till		
förtroendevalda	0	202
Summa	1 656	1 504

Utöver avsättningen innehåller förpliktelsen en försäkring där kapitalet uppgår till 14 037 tkr. Till försäkringen hör en överskottsfond som uppgår till 999 tkr. Dessutom har 5 200 tkr avsatts för återställande deponianläggning.

NOT 16 Långfristiga skulder

Belopp i tkr	2016	2017
Ingående skuld	402 000	388 000
Nya lån	0	0
Amorteringar	-14 000	-5 000
Summa	388 000	383 000

NOT 17 Kortfristiga skulder

Belopp i tkr	2016	2017
Leverantörsskuld	17 231	16 591
Semesterlöneskuld	21 385	21 385
Upplupna pensioner		
avgiftsbestämd del	12 768	12 937
Upplupen löneskatt		
pensioner	8 686	8 942
Utgiftsrest/inkomstförskott	18 437	21 214
Arbetsgivaravgift	6 939	7 282
Anställdas skatter	5 951	6 218
Övrigt	14 730	13 677
Summa	106 127	108 246

NOT 18 Borgensåtaganden

Belopp i tkr	2016	2017
Fastighetsbolag	317	315
Folketshusföreningar	50	36
Idrottsföreningar	258	256
Övriga	502	498
Summa	1 127	1 105

Grums kommun har i september 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per den 31 december 2017 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Grums kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse kan noteras att per den 31 december 2017 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 421 203 743 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 429 612 892 kronor.

NOT 19 Borgensåtagande egna hem

Avser bostadsfinansiering via statliga lån.

NOT 20 Pensionsdkuld som inte tagits upp i balansräkningen

Avser den del av pensionsåtagandet som är intjänat före 1998. Åtagandet är enligt KPA:s beräkning. Beloppet är inklusive särskild löneskatt.

Nedan redovisas skuldens utveckling exklusive löneskatt.

Ansvarsförbindelsen

Belopp i tkr	2016	2017
IB Ansvarsförbindelse	177 557	170 440
Ränteuppräknig	1 750	1 794
Basbeloppsuppräknig	722	2 784
Gamla utbetalningar	-9 246	-9 175
Sänkning av diskonterings- räntan	0	0
Aktualisering	108	0
Bromsen	0	0
Övrig post	-451	1 483
Summa	170 440	167 326

NOT 21 Kapitaltäckningsgaranti GHAB

Grums kommunfullmäktige beslutade 2010-06-17 § 42 att som ägare till Grums Hyresbostäder AB förbinda sig att genom tillskott svara för att bolagets egna kapital vid varje tillfälle minst uppgår till det registrerade aktiekapitalet.

NOT 22 Nettoinvesteringar

Belopp i tkr	2016	2017
Bruttoinvesteringar	20 789	31 355
Investeringsbidrag	160	-4 500
Övrig ökning av anlägg- ningstillgångar	0	0
Summa	20 949	26 855

Enligt RKR:s rekommendation 11:4 ska kommunen successivt anpassa sig till komponentredovisning av anläggningstillgångar. Grums börjar tillämpa det på investeringar gjorda 2017.

Va-verksamheten

Va-lagen från 2007 rör bland annat den ekonomiska redovisningen, så kallad särredovisning av va-verksamheten. Syftet med särredovisningen är att man ska kunna se att självkostnadsprincipen tillämpas och att inga överuttag sker av taxekollektivet.

Redovisningen ska omfatta resultat- och balansräkning och innehåller dessutom noter och andra faktauppgifter. Balansräkningen bygger på att det egna kapitalet var noll i januari 2006 och att låneskulden baseras på anläggningstillgångarnas värde.

Fakta	2016	2017
Anläggningar		
Vattenverk (st)	3	3
Avloppsreningsverk (st)	4	4
Avloppspumpstationer (st)	34	34
Tryckstegringsstationer (st)	1	1
Vattentorn (st)	3	3
Vattenledningar cirka (km)	165	165
Spillvattenledningar cirka (km)	165	165
Dagvattenledningar cirka (km)	85	85
Abonnenter cirka (st)	2 500	2 500
Produktion		
Inköp av vatten (kbm)	689 701	653 094
Egenproducerat vatten cirka (kbm)	500	500
Försäljning vatten (kbm)	497 240	494 172
Taxa (vattenmätare 5 kbm)		
Fast avgift (kr/år inklusive moms)	3 326	3 372
Vatten och avlopp (kr/kbm inklusive moms)	23:29	23:61

Resultaträkning

(tkr)	Not	Bokslut 2016	Bokslut 2017
Verksamhetens intäkter	1	19 765	20 678
Verksamhetens kostnader	2	-13 863	-15 986
Avskrivningar	3	-2 785	-3 006
Verksamhetens nettokostnader		3 117	1 686
Finansiella intäkter		0	
Finansiella kostnader	4	-3 189	-3 457
Årets resultat		-72	-1 771

Balansräkning

(tkr)	Not	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Förändring
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Anläggningar	5	78 376	77 482	-894
				0
Summa anläggningstillgångar		78 376	77 482	-894
Omsättningstillgångar	6	0	0	0
SUMMA TILLGÅNGAR		78 376	77 482	-894
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Därav årets resultat		-3 931	-5 702	-1 771
		-72	-1 771	-1 699
Skulder				
Långfristiga skulder	7	78 376	77 482	-894
Kortfristiga skulder	8	3 931	5 702	1 771
Summa avsättningar och skulder		82 307	83 184	877
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		78 376	77 482	-894

Noter

NOT 1 Verksamhetens intäkter

(tkr)	2016	2017
Brukningavgifter	19 632	20 600
Övriga intäkter	133	78
Summa	19 765	20 678

NOT 2 Verksamhetens kostnader

(tkr)	2016	2017
Inköp av vatten	2 679	2 565
Från kommunen fördelade kostnader*	1 550	1 550
Drift och underhåll ledningar	4 120	4 027
Avloppsreningsverk och pumpstationer	5 514	8 142
Summa	13 863	15 986

* Avser internt debiterad ersättning för gemensamma kostnader, dels från verksamhet gata och va:s gemensamt bokförda kostnader samt för kommunövergripande kostnader.

NOT 3 Avskrivningar

Planenliga avskrivningar på anläggningstillgångar.

NOT 4 Finansiella kostnader

Internräntan på anläggningstillgångarnas bokförda värde.

NOT 5 Anläggningar

(tkr)	2016	2017
Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	142 622	148 447
Årets investeringar	5 825	2 150
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	148 447	150 559
Ingående ackumulerade avskrivningar	67 286	70 071
Årets planenliga avskrivningar	2 785	3 006
Utgående ackumulerade avskrivningar	70 071	7 077
Utgående planenligt restvärde	78 376	77 482

NOT 6 Omsättningstillgångar

Avser avräkning med Grums kommun.

NOT 7 Långfristiga skulder

Lån av Grums kommun som motsvarar anläggnings-tillgångarnas bokförda värde.

NOT 8 Kortfristiga skulder

Avser avräkning med Grums kommun.

Redovisningsprinciper

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna är upptagna till anskaffningsvärdet minus eventuella investeringsbidrag.

Förråd

Förråd liksom övriga omsättningstillgångar tas upp till anskaffningsvärdet.

Kapitalkostnader

Avskrivningarna beräknas på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde. Internräntan beräknas på bokfört värde.

Kostnads- och intäktsräntor

Räntorna periodiseras om de uppgår till väsentliga belopp. I övrigt sker redovisningen enligt kontantprincipen.

Leverantörsfakturor

Fakturor som kommit in efter årsskiftet, men som hänför sig till redovisningsåret, skuldbokförs där det är möjligt och belastar verksamhetsårets redovisning.

Löner

Löner, semesterersättningar och övriga löneförmåner redovisas enligt kontantmetoden.

Sociala avgifter

Sociala avgifter bokförs i form av procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen.

Semesterlöneskuld

Semesterlöneskuld är bokförd som kortfristig skuld.

Pensionsskuld

Pensionsskulden redovisas enligt den så kallade blandmetoden. Det innebär att skuld intjänad från och med 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen, medan skuld intjänad före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Huvuddelen av intjänandet från och med 1998 betalas ut som avgiftsbestämd ålderspension.

Begreppsförklaringar

Anläggningskapital

Anläggningskapitalet utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder.

Anläggningstillgångar

Det är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk.

Avskrivning

Planmässig värdeminskning av anläggnings-tillgångar.

Balanslikviditet

Kortsiktig betalningsberedskap, förmågan att betala skulder i rätt tid.

Balansräkning

Balansräkningen visar den ekonomiska ställningen och hur den förändrats under året. Tillgångarna visar hur kommunen har använt sitt kapital respektive hur kapitalet har anskaffats.

Eget kapital

Den del av tillgångarna som är finansierad med egna medel kallas eget kapital. Det delas upp i rörelsekapital och anläggningskapital.

Kassaflödesanalys

Visar hur årets drift-, investerings- och låne- verksamhet har påverkat likvida medel.

Kapitalkostnad

Benämning för internränta och avskrivning.

Kortfristig skuld

Skuld med löptid kortare än ett år.

Nettokostnad

Verksamhetens driftkostnad efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar.

Omsättningstillgångar

Tillgångar som inte är anläggningstillgångar.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder som de tillhör.

Resultaträkning

Visar hur det egna kapitalet har förändrats under året.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

Soliditet

Visar hur stor del av det totala kapitalet som är eget kapital.

Finansnetto

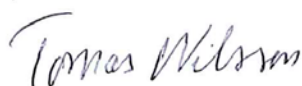
Finansiella intäkter (räntor på likvida medel) minus finansiella kostnader (räntor på lån).

Kommunstyrelsen i Grums kommun 2018-04-10

Judith Kisch
Ordförande

Elvy Hansson

Ulrika Nilsson

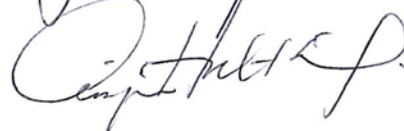

Tomas Nilsson

Christine Jäger

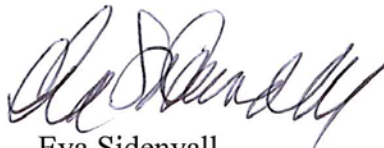

Tore Ingman

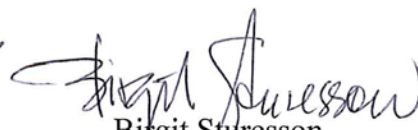

Sune Ingman

Lars Fridén

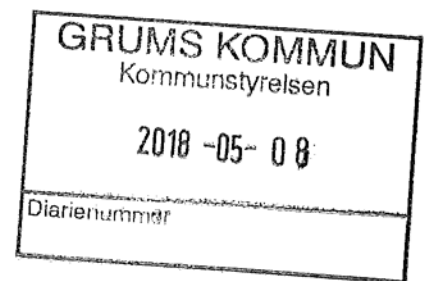

Crispin Hultkrantz

Ulrika Jacobs

Eva Sidenvall

Birgit Stureson

Malin Hagström

GRUMS KOMMUN
Kommunrevisorerna

Kommunfullmäktige

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2017

Vi har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet under år 2017. Granskningen har vad avser kommunen utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och den inriktning samt gett det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse".

Vi bedömer att årsredovisningen i huvudsak redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed, med undantag för att kommunen i väsentlig mening avviker från god redovisningssed när det gäller komponentavskrivning och tilläggsupplysningar.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2017 på 7,2 mnkr. Resultatet är 7,3 mnkr sämre än budgeterat och 5,5 mnkr sämre än föregående års resultat. Det sämre resultatet beror på att verksamheterna under 2017 sammantaget bedrivits med ett underskott mot budget på 14,4 mnkr, vilket är betydligt sämre än föregående år. Äldreomsorgen redovisar den största negativa budgetavvikelsen, men individ- och familjeomsorgen och förskoleverksamheten har också stora negativa budgetavvikelser.

Det är mycket bekymmersamt att verksamheterna sammantaget redovisar ett så stort budgetunderskott. Det är angeläget att verksamheterna i fortsättningen kan bedrivas inom de ekonomiska ramarna.

I likhet med föregående år uppnås endast ett av fullmäktiges två finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Resultatnivån är fortsatt för låg i förhållande till målet. Däremot minskade kommunens totala skuldbörda inklusive pensionsåtagandet. Det är positivt att kommunen minskat sin skuldbörda, men kommunens soliditet ligger fortfarande på en låg nivå. Kommunens ekonomi måste på sikt kunna tåla påfrestningar i form av de investeringar som krävs för att klara framtida åtaganden och behov av utveckling.

Måluppfyllelsen när det gäller de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning redovisas på ett tydligt sätt i förvaltningsberättelsen. Sammanställningen visar att av 21 av de 41 verksamhetsmålen uppfylls och 15 mål uppfylls delvis. Fem av målen uppfylls inte. Vi bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsmålen är god.

Vi **tillstyrker** att kommunstyrelsen och övriga nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ **beviljas ansvarsfrihet**.

Vi **tillstyrker** att de gemensamma nämnderna drifts- och servicenämnden, hjälpmedelsnämnden, krisledningsnämnden och överförmyndarnämnden samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder **beviljas ansvarsfrihet**.

Vi **tillstyrker** att kommunens årsredovisning **godkänns**. Den är i stort upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen. Kommunen avviker i väsentlig mening från god redovisningssed när det gäller komponentavskrivning och tilläggsupplysningar.

Revisionsrapporter har enligt fastställt revisionsreglemente löpande överlämnats till kommunfullmäktige.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Kommunal Sektor inom PwC har biträtt oss vid revisionen.

Grums den 8/5 2018

Olov Jonsson

Inge Carlsson

Ann-Britt Strid

Björn Haffling

Johan Svantesson

Till revisionsberättelsen hör bilagan:
Revisorernas redogörelse

Kommunfullmäktige

REVISORERNAS REDOGÖRELSE FÖR ÅR 2017

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är vår bedömning av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vi har inte granskat någon delårsrapport för 2017 på grund av att något datum för när delårsrapporten skulle vara klar för granskning inte meddelats oss. Enligt kommunallagen är det ett krav att revisorerna ska granska kommunens delårsrapport och i fortsättningen måste planeringen för när den ska kunna granskas bli bättre från kommunens sida.

Följande granskningar har genomförts under verksamhetsåret:

Förstudie – Deltagande vid politiska sammanträden

Vi har gjort en förstudie när det gäller närvaron vid politiska sammanträden. Förstudiens syfte är att ge en bild av i hur stor omfattning som kommunens förtroendevalda är närvarande vid sammanträden i kommunstyrelsen och fullmäktige. Förstudien omfattar perioden 1 januari 2015 – 30 april 2017.

Kartläggningen visar att kommunfullmäktiges ordinarie ledamöter har en närvaro på 72 – 74 %. Medräknat ersättare har alla partier en högre närvaro.

Kommunstyrelsen ordinarie ledamöter har en närvaro på 64 – 76 %. Medräknat ersättare har flera partier en närvaro på 100 %. Två partier har en betydligt lägre närvarostatistik.

Kartläggningar visar att närvaron av för förtroendevalda i såväl kommunfullmäktige som kommunstyrelsen är hög. De partier som har en lägre närvaro bör öka sin närvaro för att kunna ta sitt ansvar för avsett sätt.

Granskning av arbetet med direktupphandlingar

Vi har gjort en granskning av kommunstyrelsens arbete med direktupphandlingar, med fokus på juridiska tjänster. Granskningens syfte är att besvara revisionsfrågan om kommunstyrelsen säkerställer att direktupphandlingar sker på ett ändamålsenligt sätt med tillräcklig intern kontroll.

Granskningen visar att det i grunden finns en tydlig styrning av hur kommunens direktupphandlingar ska genomföras. Detta har kommunicerats både genom styrdokument och genom utbildningar som har hållits av kommunens upphandlare. Vi noterar samtidigt att kommunens riktlinjer med tillhörande stöddokument är i behov av revidering.

Kontrollen av inköpta tjänster visar att flera inköp inte har konkurrensutsatts, dokumenterats eller avrapporterats i enlighet med direktiven i LOU, kommunstyrelsens riktlinjer och kommunstyrelsens delegeringsordning.

Vår sammanfattande bedömning och vårt svar på revisionsfrågan är att kommunstyrelsen delvis säkerställer att direktupphandlingar sker på ett ändamålsenligt sätt med tillräcklig intern kontroll. Våra rekommendationer framgår av bifogad revisionsrapport.

Granskning av jävsnämnden

Vi har genomfört en granskning av jävsnämnden. Granskningens syfte är att besvara revisionsfrågan om jävsnämnden säkerställer en ändamålsenlig verksamhet inom sitt ansvarsområde.

Den samlade bedömningen är att jävsnämnden inte har en ändamålsenlig verksamhet inom sitt ansvarsområde. Utifrån granskningen kan vi konstatera att det inte finns en ändamålsenlig organisation och att företrädare för jävsnämnden inte anser att det finns ett naturligt ärendeflöde till nämnden. Samtliga ledamöter har inte fått tillräcklig utbildning inom den speciallagstiftning som jävsnämnden ansvarar för att fatta beslut inom. Jävsnämndens reglemente följs inte fullt ut. Det finns även brister i nämndens uppföljning av ärenden.

Eftersom de tjänstemän som sköter jävsnämndens administration och handlägger nämndens ärenden är anställda av kommunstyrelsen är det vår bedömning att det är kommunstyrelsen som måste säkerställa att jävsnämnden får en ändamålsenlig organisation. Med en ändamålsenlig organisation menar vi i det här fallet att kravet på oberoende i samband med handläggningen måste säkerställas och att jävsnämnden måste få tillgång till tillräckliga personella resurser för att verksamheten ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Granskning av årsredovisning 2017

Vi har granskat kommunens årsredovisning för 2017. Vi bedömer att årsredovisningen i huvudsak redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed, med undantag för att kommunen i väsentlig mening avviker från god redovisningssed när det gäller komponentavskrivning och tilläggsupplysningar.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Äldreomsorgen redovisar den största negativa budgetavvikelsen, men individ- och familjeomsorgen och förskoleverksamheten har också stora negativa budgetavvikelser.

Det är mycket bekymmersamt att verksamheterna sammantaget redovisar ett så stort budgetunderskott. Det är angeläget att verksamheterna i fortsättningen kan bedrivas inom de ekonomiska ramarna.

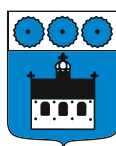
I likhet med föregående år uppnås endast ett av fullmäktiges två finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Resultatnivån är fortsatt för låg i förhållande till målet. Däremot minskade kommunens totala skuldbörda inklusive pensionsåtagandet. Det är positivt att kommunen minskat sin skuldbörda, men kommunens soliditet ligger fortfarande på en låg nivå. Kommunens ekonomi måste på sikt kunna tåla påfrestningar i form av de investeringar som krävs för att klara framtida åtaganden och behov av utveckling.

Måluppfyllelsen när det gäller de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning redovisas på ett tydligt sätt i förvaltningsberättelsen. Sammanställningen visar att av 21 av de 41 verksamhetsmålen uppfylls och 15 mål uppfylls delvis. Fem av målen uppfylls inte. Vi bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsmålen är god.

GRUMS KOMMUN

Grums kommun, 664 80 Grums. Telefon 0555-420 00 växel. www.grums.se